

ข้อสอบกระบวนวิชากฎหมายแพ่งและพาณิชย์
ว่าด้วย ห้างหุ้นส่วนและบริษัท
ภาค 1 ปีการศึกษา 2526

ข้อ 1. ชาว เหลือง แดง เขียว และม่วง ตกกลงเข้าหุ้นส่วนกันทำการค้าขายส่งเมล็ดพันธุ์พืชออกไปต่างประเทศ และสั่งเมล็ดพันธุ์พืชจากต่างประเทศเข้ามาขายในประเทศ ชาวออกเงินลงทุน 10,000 บาท เหลืองออกเงินลงทุน 30,000 บาท แดงลงทุนเครื่องจักรบดและแยกเมล็ดพันธุ์พืช ติราคา 20,000 บาท เขียวลงทุนด้วยแรงงาน ม่วงลงทุนด้วยอิทธิพล เพราะม่วงเป็นนายตำรวจใหญ่ในท้องที่นั้น มีอิทธิพลทำให้กิจการค้าดำเนินไปได้โดยสะดวก ครั้นดำเนินกิจการไปได้ระยะหนึ่ง ได้กำไรเป็นเงิน 160,000 บาท หุ้นส่วนทั้งหมดตกลงแบ่งปันผลกำไรกัน แต่แบ่งไม่ถูกต้องจึงมาขอร้องให้ท่านช่วยจัดการแบ่งปันผลกำไรให้ ขอให้แสดงการแบ่งปันผลกำไรตามกฎหมาย

ข้อ 2. เจ็ก แวก ฝรั่งเศส เข้าหุ้นส่วนกันทำการค้าขายสรรพสินค้าต่าง ๆ โดยตกลงกันว่า ถ้าได้กำไรก็ค้าขายกันเรื่อยไป การค้าขายของห้างหุ้นส่วน เจ็ก แวก ฝรั่งเศส ดำเนินไปได้ผลดี อยู่มาวันหนึ่ง ภรรยาของเจ็กเกิดทะเลาะกับภรรยาของแวก ภรรยาของเจ็กบังคับให้เจ็กเลิกเข้าหุ้นส่วนค้าขายกับแวกและฝรั่งเศส เจ็กตามใจภรรยา วันรุ่งขึ้นจึงมาบอกเลิกการเข้าหุ้นส่วนกับแวกและฝรั่งเศส ขอให้แวกและฝรั่งเศสจัดการชำระบัญชีเลิกหุ้นส่วนและแบ่งทรัพย์สินของหุ้นส่วนให้แก่เจ็กตามส่วน แวกและฝรั่งเศสไม่ยอมเลิกห้างหุ้นส่วน เจ็กจึงมาปรึกษาท่านว่าจะเลิกหุ้นส่วนกับแวกและฝรั่งเศสขอแบ่งทรัพย์สินด้วย ท่านจะให้คำแนะนำแก่เจ็กว่าอย่างไร

ข้อ 3. บริษัทจำกัดแห่งหนึ่ง ได้ออกข้อบังคับว่า ห้ามโอนหุ้นทุกชนิด เว้นแต่จะได้รับ ความยินยอมจากที่ประชุมใหญ่ผู้ถือหุ้น นายแสงมีหุ้นชนิดออกให้แก่ผู้ถือหุ้นอยู่ 100 หุ้น มีความประสงค์จะโอนหุ้นทั้งหมดให้นายสีซึ่งเป็นบุตรของตน จึงได้ส่งมอบใบหุ้นให้นายสีไปโดยมิได้ขอ ความยินยอมจากที่ประชุมใหญ่ ภายหลังนายสีมาขอรับเงินปันผลจากบริษัท แต่บริษัทไม่ยอมจ่ายเงินปันผลให้นายสี โดยอ้างว่า การโอนหุ้นระหว่างนายแสงและนายสีไม่ชอบด้วยข้อบังคับของบริษัท การโอนจึงเป็นโมฆะ ดังนี้ ให้ท่านวินิจฉัยว่า ข้ออ้างของบริษัทถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่

ข้อ 4. บริษัทอินจันจำกัด สำนักงานแห่งใหญ่ตั้งอยู่ที่กรุงเทพมหานคร ปรากฏตาม บัญชีงบดุลว่า บริษัทขาดทุนลงถึงกึ่งจำนวนต้นทุน กรรมการบริษัทจึงได้เรียกประชุมวิสามัญ ในวันที่ 20 กันยายน พ.ศ.2526 และได้ส่งคำบอกกล่าวนัดเรียกประชุมใหญ่ไปยังผู้ถือหุ้นทุกคน โดยเฉพาะนายทองซึ่งเป็นผู้ถือหุ้นคนหนึ่งมีภูมิลำเนาอยู่จังหวัดตราด กรรมการได้ส่งจดหมาย

ไปยังนายทองเมื่อวันที่ 10 กันยายน พ.ศ.2526 นายทองได้รับจดหมาย เมื่อวันที่ 15 กันยายน
จึงไม่มาประชุมเพราะเข้าใจว่า ตามกฎหมายบริษัทจะต้องส่งคำบอกกล่าวนัดเรียกประชุม
ใหญ่เป็นจดหมายไปรษณีย์ลงทะเบียนไปถึงผู้ถือหุ้นทุกคน ก่อนวันนัดประชุมไม่น้อยกว่าเจ็ด
วัน ดังนี้ ให้ท่านวินิจฉัยว่าการส่งคำบอกกล่าวเรียกประชุมวิสามัญครั้งนี้ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่

ธงคำตอบวิชา LA 308

ภาค 1/2526

ข้อ 1. การแบ่งปันผลกำไรตามปัญหา ต้องอาศัยหลักตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 1026 และมาตรา 1028

ตามปัญหาดังกล่าว ม่วงไม่ได้รับส่วนแบ่งผลกำไร เพราะม่วงไม่มีสิ่งหนึ่งสิ่งใดมาลงหุ้นด้วยในห้างหุ้นส่วน ตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 1026 การที่ม่วงเอาอิทธิพลของตนมาลงหุ้นด้วยนั้น ไม่ถือว่าเป็นการลงหุ้น เพราะมาตรา 1026 วรรคสอง บัญญัติไว้ สิ่งที่น่ามาลงหุ้นด้วยนั้นต้องเป็นเงินหรือทรัพย์สิน หรือแรงงาน อิทธิพลไม่ใช่ทรัพย์สินหรือแรงงาน จึงถือไม่ได้ว่าม่วงได้นำสิ่งหนึ่งสิ่งใดมาลงหุ้น ม่วงจึงไม่เป็นหุ้นส่วน

คงเหลือแต่ ขาว เหลือง แดง และเขียว ซึ่งมีสิทธิจะได้รับแบ่งปันผลกำไร

เขียวลงแรงงานเข้าหุ้น แต่ในสัญญาเข้าหุ้นส่วนมิได้ตรึงราคาค่าแรงงานไว้ จึงต้องคำนวณส่วนกำไรของเขียวเสมอด้วยส่วนถัวเฉลี่ยของผู้เป็นหุ้นส่วน ซึ่งได้ลงเงินและทรัพย์สินเข้าหุ้น ดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา 1028 จึงต้องรวมจำนวนเงินลงหุ้นทั้งหมดและราคาทรัพย์สินของ ขาว เหลือง แดง เข้าด้วยกัน แล้วหารด้วย 3 คือจำนวนผู้ลงหุ้นเจ้าของเงินและทรัพย์สินเพื่อหาส่วนถัวเฉลี่ยของเขียว คือ 20,000 เมื่อคิดส่วนถัวเฉลี่ยของแต่ละคนเป็นอัตราส่วน ขาวจะได้ 1 ส่วน 8 เหลืองจะได้ 3 ส่วน 8 แดงและเขียวจะได้คนละ 2 ส่วน 8 ส่วนแบ่งจากผลกำไร 160,000 บาท ขาวจะได้แบ่งผลกำไร 20,000 บาท เหลืองจะได้แบ่งผลกำไร 60,000 บาท แดงและเขียวจะได้แบ่งผลกำไรคนละ 40,000 บาท

เกณฑ์การให้คะแนน

1. อ้างตัวบทถูก (มาตรา 1026 และ 1028) ให้มาตราละ 5 คะแนน รวม 10 คะแนน
  2. ตอบส่วนแบ่งของม่วงถูกให้ 3 คะแนน
  3. คิดส่วนถัวเฉลี่ยของเขียวถูกให้ 4 คะแนน
  4. คิดส่วนแบ่งของ ขาว เหลือง แดง และเขียว ถูกให้คนละ 2 คะแนน รวม 8 คะแนน
- รวมทั้งสิ้น 25 คะแนน

ข้อ 2. ให้คำแนะนำว่า ห้างหุ้นส่วนที่ตั้งขึ้นระหว่าง เจ็ก แยก ฝรั่ง เป็นห้างหุ้นส่วนที่ตั้งขึ้นโดยไม่มีกำหนดกาลอย่างใดอย่างหนึ่งเป็นนิติ เจ็กจะบอกเลิกการเป็นหุ้นส่วนได้ก็ต่อเมื่อบอกเลิกเมื่อสิ้นรอบปีทางบัญชีเงินของห้างหุ้นส่วน และเจ็กจะต้องบอกกล่าวความจำนอง จะเลิกล่วงหน้าไม่น้อยกว่าหกเดือน ดังที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1056 เจ็กจะขอเลิกห้างหุ้นส่วนกับแยกและฝรั่งทันทีไม่ได้

เกณฑ์การให้คะแนน

1. อ้างตัวบทถูก และอธิบายถูก ให้ 10 คะแนน
  2. วินิจฉัยถูก ให้ 15 คะแนน
- รวมทั้งสิ้น 25 คะแนน

ข้อ 3.

แนวคำตอบ

หลักกฎหมาย ป.พ.พ.มาตรา 1129 วรรคแรกบัญญัติว่า “อันว่าหุ้นนั้นย่อมโอนกันได้โดยมิต้องได้รับความยินยอมของบริษัท เว้นแต่เมื่อเป็นหุ้นชนิดระบุชื่อลงในใบหุ้น ซึ่งมีข้อบังคับของบริษัทกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น.....”

ป.พ.พ.มาตรา 1135 บัญญัติว่า “หุ้นที่มีใบหุ้นออกให้แก่ผู้ถือหุ้นนั้นย่อมโอนกันได้เพียงด้วยส่งมอบใบหุ้นแก่กัน”

วินิจฉัย จากหลักกฎหมายดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่า การโอนหุ้นนั้นย่อมโอนกันได้โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากบริษัท เว้นแต่เป็นการโอนหุ้นชนิดระบุชื่อลงในใบหุ้นที่บริษัทได้มีข้อบังคับกำหนดไว้ต่างหาก ส่วนการโอนหุ้นผู้ถือหุ้นนั้นย่อมโอนกันได้เสมอด้วยวิธีส่งมอบใบหุ้นแก่กันก็สมบูรณ์ และหุ้นผู้ถือหุ้นนั้นจะออกได้ก็ต่อเมื่อมีข้อบังคับของบริษัทอนุญาตไว้และจะออกให้ได้ก็เฉพาะเพื่อหุ้นซึ่งใช้เต็มมูลค่าแล้ว (มาตรา 1134)

ตามปัญหาเป็นการโอนหุ้นชนิดที่ออกให้แก่ผู้ถือ นายแสงจึงมีอำนาจโอนได้ โดยไม่ต้องขอความยินยอมจากบริษัท และเมื่อนายแสงได้ส่งมอบใบหุ้นให้แก่นายสีไปแล้ว การโอนหุ้นก็สมบูรณ์ถูกต้องตามบทบัญญัติของกฎหมาย มาตรา 1129 และ 1135 ข้ออ้างว่าของบริษัทจึงไม่ชอบด้วยบทบัญญัติของกฎหมาย

(ดูคำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยหุ้นส่วนและบริษัท โดย ศาสตราจารย์ ประภาศน์ อวยชัย หมายเลขพิมพ์ที่ 2234 หน้า 218)

เกณฑ์การให้คะแนน

หลักกฎหมาย 10 คะแนน

วินิจฉัยถูกต้องมีหลักกฎหมายประกอบการวินิจฉัย 15 คะแนน

ข้อ 4. แนวคำตอบ ป.พ.พ.มาตรา 1175 บัญญัติว่า “คำบอกกล่าวเรียกประชุมใหญ่ทุกคราวนั้นให้ลงพิมพ์โฆษณาอย่างน้อยสองคราวในหนังสือพิมพ์แห่งท้องที่ฉบับหนึ่ง ก่อนวันนัดประชุมไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน หรือส่งทางไปรษณีย์ไปยังผู้ถือหุ้นทุกคน บรรดามีชื่อในทะเบียนของบริษัท ก่อนวันนัดประชุมไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน”

วินิจฉัย ตามปัญหา การที่กรรมการของบริษัทได้นัดประชุมวิสามัญในวันที่ 20 กันยายน พ.ศ.2526 และได้มีจดหมายไปยังนายทอง เมื่อวันที่ 10 กันยายน พ.ศ.2526 ซึ่งเป็นวันก่อนวันนัดประชุมไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน การส่งคำบอกกล่าวจึงชอบด้วยหลักกฎหมายมาตรา 1175 เพราะกฎหมายมิได้บังคับว่าจะต้องให้ถึงผู้ถือหุ้นก่อนวันนัดประชุมไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน ผู้ถือหุ้นจะได้รับคำบอกกล่าวในวันใดหาเป็นข้อสำคัญไม่ และการส่งทางไปรษณีย์นั้นกฎหมายก็ไม่ได้บังคับว่าจะต้องลงทะเบียน

ดังนั้น คำบอกกล่าวนัดประชุมวิสามัญ ครั้งนี้ จึงชอบด้วยกฎหมาย (คำพิพากษาฎีกาที่ 384/2506 หนังสือคำบรรยายของ ศ.ประภาศน์ อวยชัย หน้า 271-272)

ข้อสอบกระบวนวิชากฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ว่าด้วยห้างหุ้นส่วนและบริษัท

ภาค 2 ปีการศึกษา 2526

ข้อ 1. นายเอก นายโท และนายตรี ร่วมทุนกันตั้งห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล ปริมปราง ปรากฏว่าต่อมา นายจัตวาเจ้าหนี้ส่วนตัวของนายตรีชนะคดี จึงนำเจ้าพนักงานบังคับคดียึดทรัพย์สินที่นายตรีนำมาลงทุนในห้างฯ นายเอกนายโทจึงร้องขอชดเชยทรัพย์ดังนี้ ถ้าท่านเป็นศาลจะวินิจฉัยคดีนี้อย่างไร

ข้อ 2. ห้างหุ้นส่วนจำกัด มิตรเจริญ มีนายมิตรและนายใจ เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิด ส่วนนายกิจจาเป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิด ได้จดทะเบียนให้นายมิตรเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการ มีวัตถุประสงค์ทำการค้าไม้และวัสดุก่อสร้างทุกชนิด นายกิจจาได้แนะนำนายมิตรว่า ควรซื้อไม้อัดมาขายในกิจการของห้างบ้าง เพราะกำลังเป็นที่นิยมของผู้รับเหมาก่อสร้างบ้าน นายมิตรก็เห็นดีด้วย และได้ไปซื้อไม้อัดจากบริษัทไม้อัดไทยจำกัดมาจำหน่ายและเป็นหนี้ค่าไม้อัด 1 แสนบาท ภายหลังห้างหุ้นส่วนจำกัดผิตนัดชำระหนี้ บริษัทไม้อัดไทยจำกัด จะเรียกหนี้รายนี้จากนายกิจจาได้หรือไม่

ข้อ 3. ที่ว่าบริษัทจำกัดถ้ามีผู้ถือหุ้นตั้งแต่หนึ่งร้อยคนขึ้นไปต้องดำเนินการแปรสภาพเป็นบริษัทมหาชนจำกัด หรือต้องลดจำนวนผู้ถือหุ้นลงมิให้ถึงหนึ่งร้อยคน นั้นเป็นความจริงเพียงไร

ข้อ 4. เพราะเหตุไรจึงจะมีการรับหุ้นของผู้ถือหุ้นในบริษัทจำกัด วิธีการรับหุ้นนั้นจะต้องปฏิบัติอย่างไร และจะรับหุ้นได้เมื่อใด

ธงคำตอบวิชา (LA 308)

ภาค 2/2528

ข้อ 1. แนวคำตอบ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1072 บัญญัติว่า “ถ้าห้างหุ้นส่วนซึ่งจดทะเบียนยังมีเลิกกันตราใบ เจ้าหนี้ของผู้เป็นหุ้นส่วนเฉพาะตัวยอมใช้สิทธิได้ แต่เพียงในผลกำไร หรือเงินซึ่งห้างหุ้นส่วนค้างชำระแก่ผู้เป็นส่วนคนนั้นเท่านั้น ถ้าห้างหุ้นส่วนนั้นเลิกกันแล้วเจ้าหนี้ยอมใช้สิทธิได้ตลอดจนถึงหุ้นของผู้เป็นหุ้นส่วนคนนั้นอันมีในสินทรัพย์ของห้างหุ้นส่วน”

วินิจฉัย เนื่องจากห้างหุ้นส่วนสามัญ ปริมปราง นี้ได้จดทะเบียนแล้วจึงเป็นนิติบุคคลมีสิทธิและหน้าที่ต่างหากจากผู้เป็นหุ้นส่วน ทรัพย์สินที่ผู้เป็นหุ้นส่วนนำมาลงหุ้น จึงเป็นทรัพย์สินของห้างหุ้นส่วน ดังนั้นตราใบที่ห้างหุ้นส่วนยังไม่เลิกกัน เจ้าหนี้เฉพาะตัวของผู้เป็นหุ้นส่วนจะใช้สิทธิเรียกร้องไปถึงทรัพย์สินของห้างหุ้นส่วนได้เพียงในผลกำไรหรือเงินซึ่งห้างหุ้นส่วนค้างชำระแก่ผู้เป็นหุ้นส่วนคนนั้นเท่านั้น

ฉะนั้น เมื่อห้างหุ้นส่วนปริมปรามยังไม่เลิกกัน เจ้าหนี้ส่วนตัวของนายตรีจึงไม่มีสิทธินำยึดสิ่งของที่นายตรีนำมาลงหุ้นในห้างหุ้นส่วนเพราะถือว่าเป็นทรัพย์สินของห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล ดังนั้นถ้าข้าพเจ้าเป็นศาลจะมีคำสั่งให้ถอนการยึดทรัพย์ดังกล่าว

ข้อ 2. นายกิจจาเป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิด ดังนั้นบริษัทไม้อัดไทยจำกัดจึงฟ้องนายกิจจาได้ก็ต่อเมื่อห้างหุ้นส่วนจำกัดได้เลิกกันแล้ว ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1095 วรรคแรก ซึ่งบัญญัติว่า “ตราใบที่ห้างหุ้นส่วนจำกัด ยังมีได้เลิกกันตราใบนั้น เจ้าหนี้ของห้างยอมไม่มีสิทธิจะฟ้องร้องผู้เป็นหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดได้” และนายกิจจาก็รับผิดเพียงไม่เกินจำนวนเงินที่ตนรับจะลงหุ้นเท่านั้น ดังมาตรา 1077 บัญญัติว่าอันห้างหุ้นส่วนจำกัดนั้น คือหุ้นส่วนประเภทหนึ่ง ซึ่งมีผู้เป็นหุ้นส่วนสองจำพวก ดังจะกล่าวต่อไปนี้ คือ

(1) ผู้เป็นหุ้นส่วนคนเดียวหรือหลายคน ซึ่งมีจำกัดความรับผิดเพียงไม่เกินจำนวนเงินที่ตนรับจะลงหุ้นในห้างหุ้นส่วนนั้นจำพวกหนึ่ง

และการที่นายกิจจาได้แนะนำให้นายมิตรซื้อไม้อัดมาขายในกิจการของห้างฯ การกระทำดังกล่าวก็ไม่ถือว่าเป็นการสอดเข้าไปจัดการ ทั้งนี้ เพราะว่าตามมาตรา 1088 วรรคสองบัญญัติว่า แต่การออกความเห็นและแนะนำก็ดี ออกเสียงเป็นคะแนนในการตั้งและถอดถอนผู้จัดการ ตามกรณีที่มีบังคับไว้ในสัญญาหุ้นส่วนนั้นก็ดี ท่านหาว่าเป็นการสอดเข้าไปเกี่ยวข้องจัดการงานของห้างหุ้นส่วนนั้นไม่

ข้อ 3. ไม่เป็นความจริงเสมอไป บริษัทจำกัดมีอยู่ 2 ลักษณะด้วยกัน คือบริษัทจำกัด ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1096 ก่อนมีพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวล

กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ 9) พ.ศ.2521 ลักษณะหนึ่ง กับบริษัทจำกัดที่ตั้งขึ้นมาภายหลังพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ 9) พ.ศ.2521 อีกลักษณะหนึ่ง

บริษัทจำกัดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1096 เดิมนั้นไม่ตกอยู่ภายใต้บังคับแห่งพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ 9) พ.ศ. 2521 แม้จะมีผู้ถือหุ้นตั้งแต่หนึ่งร้อยคนขึ้นไป ไม่ว่าจะมียุ่ก่อนหรือเพิ่มขึ้นในภายหลังที่มีพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมฯ (ฉบับที่ 9) ก็ตาม ก็ยังคงสภาพเป็นบริษัทจำกัดลักษณะนั้นอยู่เช่นเดิม ไม่จำเป็นต้องแปรสภาพหรือลดจำนวนผู้ถือหุ้นลง ทั้งนี้เพราะพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมฯ ฉบับดังกล่าวได้บัญญัติไว้ในมาตรา 12 ว่า “บริษัทใดจัดตั้งขึ้นตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ อยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับและมีผู้ถือหุ้นตั้งแต่หนึ่งร้อยร้อยคนอยู่แล้ว หรือมีผู้ถือหุ้นเพิ่มขึ้นถึงหนึ่งร้อยคนขึ้นไปภายหลังวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้ยังคงเป็นบริษัทตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ต่อไป” ส่วนบริษัทจำกัดซึ่งตั้งขึ้นภายหลังพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ 9) พ.ศ.2521 นั้น กล่าวโดยย่อ จะต้องเป็นบริษัทจำกัดที่มีลักษณะตามมาตรา 1096 ที่บัญญัติขึ้นใหม่ คือเป็นบริษัทซึ่งตั้งขึ้นด้วยแบ่งทุนเป็นหุ้น มีมูลค่าเท่า ๆ กัน โดยมีผู้ถือหุ้นไม่ถึงหนึ่งร้อยคน รวมทั้งนิติบุคคล (ถ้ามี) และมาตรา 1096 ทวิ บัญญัติว่า ถ้าบริษัทนั้นมีผู้ถือหุ้นถึงหนึ่งร้อยคน ก็ต้องแปรสภาพเป็นบริษัทมหาชน จำกัด หรือลดจำนวนผู้ถือหุ้นลงให้เหลือไม่ถึงจำนวนดังกล่าว ถ้าไม่แปรสภาพหรือไม่ลดจำนวนผู้ถือหุ้นลง นายทะเบียนห้างหุ้นส่วนบริษัทมีอำนาจบังคับให้บริษัทจำกัดนั้นจัดการแปรสภาพหรือให้ลดจำนวนผู้ถือหุ้นลงโดยกำหนดเวลาให้ตามสมควร หรือถ้านายทะเบียนไม่เห็นสมควรจะสั่งบังคับให้บริษัททำเช่นนั้นก็อาจร้องขอต่อศาลขอให้ศาลมีคำสั่งให้เลิกบริษัทนั้นเสียก็ได้ แต่ศาลอาจใช้ดุลพินิจสั่งให้บริษัทจัดดำเนินการแปรสภาพหรือลดจำนวนผู้ถือหุ้นภายในเวลาที่ศาลจะกำหนด ซึ่งต้องไม่เกินหนึ่งปี หรือจะสั่งให้เลิกบริษัทนั้นเสียก็ได้

อย่างไรก็ตาม มาตรา 1096 ทวิ วรรคสี่ได้บัญญัติไว้ด้วยว่า ความในมาตรานี้ให้นำมาใช้บังคับในกรณีที่จำนวนผู้ถือหุ้นได้เพิ่มขึ้นเพราะเหตุการรับมรดก ดังนั้นในกรณีที่ผู้ถือหุ้นตาย และมีผู้รับมรดกหลายคน ทำให้จำนวนผู้ถือหุ้นเพิ่มขึ้นถึงหนึ่งร้อยคน บริษัทดังกล่าวก็ไม่จำเป็นต้องแปรสภาพเป็นบริษัทมหาชน จำกัด หรือ ลดจำนวนผู้ถือหุ้นลง

เกณฑ์ให้คะแนน-ตอบตามมาตรา 1096 และ 1096 ที่แก้ไขครบถ้วน กับมาตรา 12 แห่ง พ.ร.บ.ที่แก้ไขครบถ้วน ให้ 25 คะแนน ขาดข้อความตอนใดคะแนนลดตามส่วน

ข้อ 4. การริบหุ้นจะมีได้ในเฉพาะกรณีที่ผู้ถือหุ้นละเลยไม่ส่งใช้เงินค่าหุ้นเท่านั้น บริษัทจะริบหุ้นในเหตุอื่นนอกจากการไม่ส่งใช้เงินค่าหุ้นไม่ได้

วิธีการริบหุ้นจะต้องปฏิบัติดังนี้

1. ต้องส่งคำบอกกล่าวล่วงหน้าไม่ต่ำกว่าสี่สิบเอ็ดวัน ด้วยจดหมายส่งลงทะเบียนไปรษณีย์ไปยังผู้ถือหุ้น แจ้งให้ส่งเงินค่าหุ้นตามจำนวนที่เรียก ไปยังผู้ใด ณ ที่ใดและเวลาใด ดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา 1121

2. เมื่อผู้ถือหุ้นละเลยไม่ส่งใช้เงินที่เรียกค่าหุ้นตามวันกำหนดดังกล่าวในข้อ 1. กรรมการบริษัทต้องส่งคำบอกกล่าวด้วยจดหมายลงทะเบียนไปรษณีย์ไปยังผู้นั้นให้ส่งใช้เงินที่เรียกกับทั้งดอกเบี้ยด้วยก็ได้โดยกำหนดเวลาพอสมควร และต้องบอกไปด้วยว่าให้ส่งใช้ ณ สถานที่ใดกับต้องแจ้งไปในคำบอกกล่าวนั้นด้วยว่า ถ้าไม่ใช้เงินตามเรียก หุ้นนั้นอาจจะถูกริบ ดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา 1123

3. เมื่อได้ปฏิบัติตามข้อ 1 และ 2 แล้ว หากผู้ถือหุ้นยังละเลยอยู่ กรรมการบริษัทจะบอกริบหุ้นของผู้นั้นเสียเมื่อใดก็ได้ ดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา 1124

เกณฑ์ให้คะแนน

วรรคแรกให้	5 คะแนน
มาตรา 1121 ให้	5 คะแนน
มาตรา 1123 ให้	10 คะแนน
มาตรา 1124 ให้	5 คะแนน
รวม	25 คะแนน

มหาวิทยาลัยรามคำแหง

การสอบไล่ภาค ฤดูร้อน ปีการศึกษา 2528

ข้อสอบกระบวนวิชา กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วย หุ้นส่วนบริษัทและสมาคม (LA 308)

สอบวันที่ 18 พฤษภาคม 2529

เวลา 09.00 - 11.30 น.

ข้อแนะนำก่อนลงมือทำคำตอบสอบไล่ ให้นักศึกษาใช้สมุดคำตอบทำวิชานี้ (ข้อสอบวิชานี้มีเฉพาะข้อสอบอัตนัยล้วน จำนวน 1 หน้า) วิชานี้ออนุญาตให้นำข้อสอบออกไปนอกห้องสอบได้

ให้ทำทั้ง 4 ข้อ (คะแนนเต็มข้อละ 25 คะแนน)

รศ. ญาณี มโนพิโมกษ์

อ. เรวัตร์ จันทร์พินิจ

ข้อ 1. นายว่องตั้งโรงงานทำน้ำแข็งอยู่แล้ว นายเชื่อง นายซ้า และนายหงอย นายเหงา ชวนนายว่องให้เข้าหุ้นส่วนตั้งโรงงานน้ำแข็งอีกโรงหนึ่ง นายว่องตกลง แล้วหุ้นส่วนทุกคนจดทะเบียนเป็นห้างหุ้นส่วนจำกัด โดยมีนายว่อง นายเชื่อง นายซ้า เป็นหุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิดชอบ และนายหงอย นายเหงา เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดชอบให้นายเชื่องเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการแต่ผู้เดียว ปรากฏว่าต่อมาโรงงานน้ำแข็งของนายว่องขายดี ส่วนโรงงานน้ำแข็งของห้างหุ้นส่วนจำกัดขายไม่ดีขาดทุนไปสองแสนบาท ดังนั้นห้างหุ้นส่วนจำกัด จะเรียกให้นายว่องรับผิดชอบได้หรือไม่ อย่างไร.

ข้อ 2. คดีแพ่งเรื่องหนึ่ง โจทก์ที่ 1 ที่ 2ฟ้องจำเลยให้ชำระเงินตามสัญญา ข้อเท็จจริงฟังได้ว่า โจทก์ที่ 1 จดทะเบียนเป็นห้างหุ้นส่วนจำกัด มีจำเลยกับนายวสันต์ร่วมกันเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการ ต่อมาจำเลยได้โอนขายหุ้นของตนทั้งหมดให้แก่โจทก์ที่ 2 และได้ทำสัญญาลงวันที่ 11 ตุลาคม 2517 ระหว่างนายวสันต์โจทก์ที่ 2 และจำเลยว่า จำเลยได้ขายหุ้นส่วนในกิจการของห้างหุ้นส่วนจำกัดของโจทก์ที่ 1 ให้แก่โจทก์ที่ 2 แล้ว หากมีหนี้สินหรือข้อผู้พันกับโจทก์ที่ 1 ก่อนวันที่ 11 ตุลาคม 2517 จำเลยกับนายวสันต์จะเป็นผู้รับผิดชอบทั้งสิ้น หลังจากนั้นโจทก์ที่ 2 กับนายวสันต์เป็นผู้จัดการห้างหุ้นส่วนจำกัดของโจทก์ที่ 1 ต่อมากรมสรรพากรเรียกเก็บภาษีประจำปี 2513 ถึง พศ. 2516 เพิ่มเติมรวมเป็นเงินหนึ่งแสนบาท โจทก์ที่ 2 นำเงินส่วนตัวไปชำระแก่กรมสรรพากรในนามของโจทก์ที่ 1 และได้รับชำระเงินจากนายวสันต์ตามสัญญาครั้งหนึ่งเป็น

เงินห้าหมื่นบาท ส่วนจำเลยไม่ยอมชำระเงินที่เหลืออีกครั้งหนึ่ง ปรากฏว่าโจทก์ฟ้องจำเลยภายหลังจากที่จำเลยออกจากห้างหุ้นส่วนจำกัดไปแล้ว 3 ปี และจำเลยต่อสู้ว่าคดีขาดอายุความ เพราะมีได้ฟ้องภายใน 2 ปี ตามที่กฎหมายบังคับไว้ ดังนี้ศาลจะพิพากษาคดีอย่างไร.

ข้อ 3. บริษัท เบญจวรรณ จำกัด เรียกประชุมใหญ่สามัญผู้ถือหุ้น เพื่อเลือกตั้งซ่อมกรรมการที่ลาออกในการเลือกตั้งครั้งนั้นเป็นการลงคะแนนโดยวิธีเปิดเผย นายอ่องผู้ถือหุ้นคนหนึ่ง ซึ่งมีหุ้น 50 หุ้น ได้รับเลือกเป็นกรรมการ และในการลงคะแนนนั้นนายอ่องได้ลงคะแนนเลือกตนเองเป็นกรรมการด้วย นายโป่งกรรมการบริษัทผู้หนึ่งซึ่งมิได้เข้าร่วมประชุมในครั้งนั้นเนื่องจากเดินทางไปต่างประเทศ และได้เดินทางกลับมาหลังจากนายอ่องได้รับมอบอำนาจจากบริษัทให้นำเรื่องเพิ่มกรรมการตามมติที่ประชุมใหญ่นั้นไปจดทะเบียนแล้ว 15 วัน นายโป่งจึงมาร้องคัดค้านต่อบริษัทว่าการเลือกตั้งไม่ชอบ เนื่องจากนายอ่องมีส่วนได้เสียเป็นพิเศษในมตินั้น จึงไม่มีสิทธิลงคะแนนให้ตนเอง จึงให้บริษัทเลือกตั้งกรรมการใหม่ หากท่านเป็นที่ปรึกษากฎหมายของบริษัทเบญจวรรณจำกัด ท่านจะให้คำแนะนำแก่นายโป่งอย่างไร.

ข้อ 4. บริษัท ปาลีรัตน์ จำกัด กำหนดไว้ในหนังสือบริคณห์สนธิให้จ่ายเงินปันผลร้อยละ 2 ให้แก่ผู้ถือหุ้นบุริมสิทธิ ต่อมาบริษัทเห็นว่าจ่ายเงินปันผลน้อยไป ต้องการจ่ายเพิ่มเป็นร้อยละ 4 ในขณะเดียวกัน นายใจผู้ถือหุ้นสามัญเสนอขายหุ้นของตนให้แก่บริษัท กรรมการเห็นว่าหุ้นสามัญนั้นราคาตกต่ำบริษัทต้องการซื้อไว้เพื่อทำให้ราคาตลาดสูงขึ้นแล้วจะได้จัดการขายต่อไป ทั้ง 2 กรณีดังกล่าวกรรมการจะต้องจัดการแก้ไขข้อบกพร่องอย่างไร จงอธิบายเหตุผลโดยละเอียด

ข้อสอบนี้เป็นเอกสารทางราชการของคณะนิติศาสตร์ ห้ามพิมพ์จำหน่ายหรือเผยแพร่โดยมิได้รับอนุญาตจาก “คณะนิติศาสตร์”

มหาวิทยาลัยรามคำแหง

แนวคำตอบ

กระบวนวิชา กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วย หุ้นส่วน บริษัท

และสมาคม (LA 308)

ภาคฤดูร้อน ปีการศึกษา 2528

ข้อ 1 หลักกฎหมาย ป.พ.พ. มาตรา 1080, 1066, 1067

ป.พ.พ. มาตรา 1080 ให้นำบทบัญญัติในห้างหุ้นส่วนสามัญมาใช้บังคับแก่ห้างหุ้นส่วนจำกัด หากมิได้ยกเว้น หรือแก้ไขเปลี่ยนแปลงไปโดยบทบัญญัติแห่งหมวด 3 นี้ ดังนั้น การโอนหุ้นก็ดี การค้าขายแข่งกับห้างหุ้นส่วนก็ดี ต้องเป็นไปตามบทบัญญัติของห้างหุ้นส่วนสามัญทั้งสิ้น

ป.พ.พ. มาตรา 1066 ห้ามมิให้ผู้เป็นหุ้นส่วนคนหนึ่งคนใดในห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนประกอบกิจการอย่างหนึ่งอย่างใดอันมีสภาพเป็นอย่างเดียวกัน และเป็นการแข่งขันกับกิจการของห้างหุ้นส่วนนั้น

แต่ข้อห้ามเช่นว่านี้ ท่านว่าจะไม่พึงใช้ได้ ถ้าหากผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหลายได้รู้อยู่แล้ว ในเวลาที่ลงทะเบียนหุ้นส่วนนั้นว่า ผู้เป็นหุ้นส่วนคนหนึ่งได้ทำกิจการ หรือเข้าเป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วนอื่นอันมีวัตถุประสงค์อย่างเดียวกัน และในสัญญาเข้าหุ้นส่วนที่ทำได้ต่อกันนั้น ก็ไม่บังคับให้ถอนตัวออก

ตามปัญหา นายว่องเป็นหุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิด ต้องรับผิดเช่นเดียวกับผู้เป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วนสามัญจดทะเบียน หรือ ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล การกระทำของนายว่องต้องห้ามตาม ป.พ.พ. 1066 วรรคแรก แต่ได้รับการยกเว้นตาม ป.พ.พ. 1066 วรรคสอง เพราะนายว่องค้าขายแข่งกับห้างหุ้นส่วนจำกัด แต่ผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคนรู้มาก่อนแล้วว่า นายว่องได้ตั้งโรงน้ำแข็งอยู่ก่อนแล้ว เมื่อจดทะเบียนเป็นห้างหุ้นส่วนจำกัด ก็ไม่ได้ทำสัญญาให้นายว่องถอนตัวออก

ป.พ.พ. มาตรา 1067 ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนคนใดกระทำฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติในมาตรา ก่อนนี้ไซ้ (ป.พ.พ. 1066) ท่านว่าห้างหุ้นส่วนซึ่งจดทะเบียนนั้นชอบที่จะเรียกเอาผลกำไรอันผู้นั้นหาได้ทั้งหมด หรือเรียกเอาค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายซึ่งห้างหุ้นส่วนได้รับ เพราะเหตุนั้น

ตามปัญหา การกระทำของนายว่องต้องห้าม ตาม ป.พ.พ. 1066 วรรคแรก ได้รับการยกเว้นตาม ป.พ.พ. 1066 วรรคสอง ดังนั้น ห้างหุ้นส่วนจำกัดที่ย่อมจะเรียกร้องเอาผลกำไรที่นายว่องหาได้ทั้งหมด หรือเรียกเอาค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายจากนายว่องไม่ได้ (ป.พ.พ. 1080, 1066, 1067)

เกณฑ์การให้คะแนน (1) **หลักกฎหมาย** 10 คะแนน (ป.พ.พ. 1080, 1066, 1067)

(2) **วินิจฉัย** วินิจฉัยโดยใช้ ป.พ.พ. 1080 ให้ 5 คะแนน

” ป.พ.พ. 1066 ให้ 5 คะแนน

” ป.พ.พ. 1067 ให้ 5 คะแนน

(หลักกฎหมาย 10 วินิจฉัย 15)

ข้อ 2 หลักกฎหมาย ป.พ.พ. มาตรา 1068

ป.พ.พ. มาตรา 1068 ห้ามบพัญญูตีเรื่องอายุความไม่ แต่เป็นเรื่องที่กฎหมายกำหนดความรับผิดชอบของผู้เป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนที่ออกจากห้างหุ้นส่วนให้รับผิดชอบในหนี้ซึ่งห้างหุ้นส่วนได้ก่อให้เกิดขึ้นก่อน ก่อนที่ตนออกจากห้างหุ้นส่วนเพียงสองปี นับแต่เมื่อออกจากห้างหุ้นส่วน บพัญญูตีดังกล่าวไม่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชน คู่กรณีจึงอาจตกลงเป็นอย่างอื่นได้ เมื่อจำเลยทำสัญญายอมรับผิดในหนี้สินของห้างหุ้นส่วนที่มีอยู่ก่อนที่ตนออกจากห้างหุ้นส่วนทั้งหมด ข้อตกลงดังกล่าวย่อมมีผลใช้บังคับได้ เมื่อโจทก์ที่ 1 เป็นลูกหนี้กรรมสรรพากร และโจทก์ที่ 2 นำเงินส่วนตัวชำระหนี้แทนโจทก์ที่ 1 เช่นนี้ จำเลยต้องรับผิดชอบชำระเงินจำนวนห้าหมื่นบาทแก่โจทก์ที่ 2 ตามสัญญา ศาลพิพากษาให้จำเลยชำระเงินจำนวนดังกล่าวแก่โจทก์ที่ 2 (ฎีกาที่ 2613/2523)

เกณฑ์การให้คะแนน

(1) **หลักกฎหมาย** 10 คะแนน ป.พ.พ. มาตรา 1068

(2) **วินิจฉัย** 15 คะแนน

- วินิจฉัยว่า ความรับผิด 2 ปีก่อนออกจากห้างหุ้นส่วน 2 ปี มีใช้อายุความ (ถึงแม้จำเลยจะยกขึ้นต่อสู้ก็ไม่ใช่เหตุให้ศาลยกฟ้อง) ให้ 5 คะแนน

- วินิจฉัยว่า บพัญญูตีตาม ป.พ.พ. มาตรา 1068 ไม่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชน คู่กรณีตกลงเป็นอย่างอื่นได้ ข้อตกลงตามสัญญา มีผลใช้บังคับได้ ให้ 5 คะแนน

- ศาลพิพากษาให้จำเลยชำระเงินจำนวนห้าหมื่นบาทแก่โจทก์ที่ 2 ตามสัญญา ให้ 5 คะแนน

ข้อ 3 จะให้คำแนะนำว่าการเลือกตั้งกรรมการของบริษัท ผู้ถือหุ้นมีสิทธิลงคะแนนให้ตัวเองได้ในกรณีผู้ถือหุ้น คือนายอ่อง เลือกตนเองเป็นกรรมการเป็นเพียงแต่ส่วนได้เสียตามธรรมดา หากใช้ส่วนได้เสียเป็นพิเศษตามความหมายของมาตรา 1185 ไม่ เพราะการตั้งกรรมการเป็นวิธีการจัดการของบริษัทจำกัดที่ตั้งบัญญัติไว้ในมาตรา 1144, 1151 มิใช่เป็นเรื่องส่วนตัวของนายอ่องผู้ถือหุ้นโดยเฉพาะ นายอ่องมีสิทธิลงคะแนนเลือกตนเองเป็นกรรมการได้ และเมื่อไม่ปรากฏว่าการเลือกตั้งกรรมการเพิ่ม ผิดต่อข้อบังคับของบริษัท จะถือว่านายอ่องใช้สิทธิโดยไม่สุจริตไม่ได้ มติที่ประชุมใหญ่ผู้ถือหุ้นของบริษัทเบญจวรรณจำกัด ตั้งให้นายอ่องเป็นกรรมการบริษัท จึงชอบด้วยกฎหมาย

(ตามนัยคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1246/2520 หนังสือคำอธิบายเรียงมาตรา ป.พ.พ. ว่าด้วยหุ้นส่วนและบริษัท LA 308 (S) ของ รศ. ชีระ สิงห์พันธุ์ เลขหมายการพิมพ์ 28138 หน้า 377)

ข้อ 4 การที่บริษัท ปาลีรัตน์ จำกัด มีความประสงค์จะเพิ่มเงินปันผลใบหุ้นบุริมสิทธิจากร้อยละ 2 มาเป็นร้อยละ 4 นั้น บริษัททำไม่ได้ ทั้งนี้ เพราะต้องห้ามตาม ม. 1142 ที่บัญญัติไว้ว่า “ถ้าบริษัทได้ออกหุ้นบุริมสิทธิไปแล้วได้กำหนดไว้ว่าบุริมสิทธิจะมีแต่หุ้นนั้น ๆ เป็นอย่างไร ท่านห้ามมิให้แก้ไขอีกเลย”

สำหรับกรณีนายใจ เสนอขายหุ้นสามัญให้บริษัท และบริษัทเองต้องการซื้อหุ้นสามัญไว้เพื่อทำให้ราคาสูงขึ้น แล้วจะจัดการขายต่อไปนั้น บริษัททำไม่ได้ เนื่องจาก ป.พ.พ. มาตรา 1143 “ห้ามมิให้บริษัทจำกัดเป็นเจ้าของหุ้นของตนเอง หรือรับจำหน่ายหุ้นของตนเอง”

แนวคำตอบนี้เป็นเอกสารทางราชการของคณะนิติศาสตร์ ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยรามคำแหง ห้ามพิมพ์จำหน่ายหรือเผยแพร่โดยมิได้รับอนุญาตจาก คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ภาค 1 ปีการศึกษา 2529

ข้อสอบกระบวนวิชา ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยหุ้นส่วนและบริษัท (LA 308)

สอบวันที่ 25 ตุลาคม 2529 คาบเวลาสอบที่ 2 เวลา 12.30 – 15.00 น.

ข้อแนะนำก่อนลงมือทำคำตอบสอบไล่ ให้นักศึกษาใช้สมุดคำตอบทำวิชานี้ (ข้อสอบนี้มีเฉพาะข้อสอบอัตนัยล้วน จำนวน 2 หน้า) วิชานี้อनुญาติให้นำข้อสอบออกไปนอกห้องสอบได้

ให้ทำข้อสอบทุกข้อ (คะแนนเต็มข้อละ 25 คะแนน)

- ข้อ 1** สลิลมา กับวาทีนี่ นั่งหลับ ๆ ตื่น ๆ ฟังคำบรรยายของอาจารย์ จับใจความที่อาจารย์บรรยายเกี่ยวกับเรื่องเจ้าหนี้ของห้างหุ้นส่วนจะใช้สิทธิเรียกร้องของตนแก่ลูกหนี้ผู้เป็นหุ้นส่วนของห้างหุ้นส่วนสามัญ ซึ่งเป็นนิติบุคคลได้กระต่อนกระแท่น จึงถกเถียงกันโดย สลิลมาว่าเจ้าหนี้ของผู้เป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคลจะใช้สิทธิเรียกร้องของตนได้เฉพาะแต่กำไรหรือเงินที่หุ้นส่วนคนนั้นจะได้รับชำระจากห้างหุ้นส่วนเท่านั้น วาทีนี่เถียงว่าไม่จริง เจ้าหนี้มีสิทธิเรียกร้องเอาหุ้นของหุ้นส่วนซึ่งเป็นลูกหนี้มาชำระหนี้ได้ ทั้งสองคนต่างถกเถียงไม่ตกลงกันได้ จึงพากันมาหาท่านซึ่งเป็นตัวเตอรืประจำกลุ่ม ให้ช่วยชี้ขาดว่าข้อถกเถียงของใครผิด ของใครถูก และข้อที่ถูกนั้นเป็นอย่างไร
- ข้อ 2** สุธี ปริดา มานิตย์ และชิตเชื้อ ตกลงกันเข้าหุ้นส่วนเป็นห้างหุ้นส่วนจำกัด มีวัตถุประสงค์ค้ำน้ำตาลใช้ชื่อว่า ห้างหุ้นส่วนผานิตาจำกัด สุธีและปริดาเป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิด ลงหุ้นคนละสองหมื่นบาท มานิตย์และชิตเชื้อเป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิด ลงหุ้นคนละหนึ่งหมื่นบาท หุ้นส่วนทุกคนได้ชำระเงินส่วนลงหุ้นของตนเสร็จสิ้นแล้ว หุ้นส่วนทุกคนตกลงให้สุธีเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการ วันที่ 1 กันยายน 2528 สุธีได้ติดต่อซื้อชื้อน้ำตาลจากบริษัทน้ำตาลไทย จำกัด มาสี่หมื่นบาท ตกลงจะชำระค้ำน้ำตาลภายในวันที่ 15 ตุลาคม 2528 ถ้าไม่ชำระภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ยินยอมให้ฟ้องร้องได้ทันทีโดยมิต้องทวงถาม วันที่ 1 ตุลาคม 2528 สุธี ปริดา มานิตย์และชิตเชื้อ จดทะเบียนห้างหุ้นส่วนดังกล่าว ถึงวันที่ 15 ตุลาคม 2528 ห้างหุ้นส่วนผานิตาจำกัดไม่ชำระหนี้ค้ำน้ำตาล วันที่ 20 ตุลาคม 2528

บริษัทน้ำตาลไทยจำกัด นำคดีไปฟ้องศาล ขอให้ศาลบังคับให้สุธี ปริดา มานิตย์ และ ชิด เชื้อร่วมกันชำระหนี้จำนวนสี่หมื่นบาทให้แก่บริษัท น้ำตาลไทย จำกัด สุธี ปริดา มานิตย์ และชิดเชื้อ ต่อสู้คดีว่าบริษัทน้ำตาลไทย จำกัด ไม่มีอำนาจจะฟ้องตนควร จะฟ้องห้างหุ้นส่วนผานิตาจำกัดซึ่งเป็นนิติบุคคลก่อน เพราะห้างหุ้นส่วนผานิตา จำกัดยังมีทรัพย์สินพอที่จะชำระหนี้ได้ และการบังคับเอาแก่ห้างหุ้นส่วนผานิตา จำกัดนั้นไม่เป็นการยาก โดยเฉพาะมานิตย์และชิดเชื้อต่อสู้ดีกว่า ตนเป็นหุ้นส่วน ประเภทจำกัดความรับผิด และตนได้ชำระเงินส่วนลงหุ้นแก่ห้างหุ้นส่วนผานิตา จำกัดเสร็จสิ้นแล้ว จึงไม่ต้องรับผิดใช้หนี้แทนห้างหุ้นส่วน ข้อต่อสู้คดีของบุคคลทั้ง สี่ฟังได้เพียงไร

ข้อ 3 บริษัทจำกัดแห่งหนึ่งมีทุนจดทะเบียน 4 ล้านบาทโดยแบ่งออกเป็น 10,000 หุ้น มีมูลค่าหุ้นละ 400 บาท บริษัทได้เรียกเก็บเงินค่าหุ้นจากผู้ถือหุ้นไปแล้วเป็นเงิน 1 ล้านบาท ต่อมากรรมการบริษัทได้มีมติให้เรียกเก็บเงินจากผู้ถือหุ้นอีกหุ้นละ 50 เปอร์เซ็นต์ นายแดงมีหุ้นชนิดระบุชื่อลงในใบหุ้นในบริษัทจำกัดแห่งนี้ 500 หุ้น แต่ไม่มีเงินชำระค่าหุ้นจึงติดต่อขายหุ้นทั้งหมดของตนให้นายขาว นายขาวได้ตกลง ซื้อไว้ นายแดงจึงได้ทำหนังสือแจ้งไปยังบริษัทจำกัดว่า ตนมีความประสงค์จะโอน หุ้นทั้งหมดให้นายขาวหากไม่เป็นการขัดต่อข้อบังคับของบริษัทก็ขอให้จัดการโอน ให้เป็นที่เรียบร้อยด้วย ตอนท้ายของหนังสือนี้ นายแดงได้ลงชื่อไว้ ต่อมานายขาวก็ ได้มีหนังสือถึงบริษัทจำกัดแห่งนี้อีกว่า ตนมีความประสงค์ขอรับโอนหุ้นจากนายแดง ทั้งหมด ถ้าบริษัทไม่ขัดข้อง ก็ขอให้แก้ชื่อลงในสมุดทะเบียนผู้ถือหุ้นให้ด้วย ตอน ท้ายของหนังสือนี้ได้ลงชื่อนายขาวไว้ นอกจากหนังสือดังกล่าวของนายแดงและ นายขาวแล้ว นายแดงและนายขาวไม่ได้ทำหนังสืออื่นใดเกี่ยวกับเรื่องโอนหุ้นไว้เลย ต่อมาที่ประชุมผู้ถือหุ้นได้อนุมัติให้นายแดงโอนหุ้นให้นายขาวได้และได้แก้ชื่อลงในสมุดทะเบียนผู้ถือหุ้นเป็นชื่อนายขาวเรียบร้อยแล้ว ตามหนังสือแสดงความ ประสงค์ของนายแดงและนายขาว ดังนี้ให้ท่านวินิจฉัยว่า การโอนหุ้นของนายแดง และนายขาวชอบด้วยหลักกฎหมายหรือไม่

ข้อ 4 ในการประชุมใหญ่สามัญของบริษัทจำกัดแห่งหนึ่ง เพื่อพิจารณาเรื่อง ชื่อที่ดิน ของนายจันทร์ผู้ถือหุ้นคนหนึ่ง ก่อนที่จะมีการลงมติ นายแสง, นายสี และนายใส ผู้ถือหุ้นสามคนได้ร้องขอให้ลงคะแนนลับเพราะเห็นว่าการลงมติครั้งนี้ผู้ถือหุ้นคน

หนึ่งมีผลประโยชน์เกี่ยวข้องกับแต่นายแดงและนายดำไม่เห็นด้วย จึงได้ถกเถียงกันในเรื่องนี้ประธานในที่ประชุมจึงได้ขอมติจากที่ประชุมนั้น ที่ประชุมได้ลงมติโดยเสียงข้างมากให้ลงคะแนนโดยเปิดเผย ประธานในที่ประชุมจึงสั่งให้ลงคะแนนโดยเปิดเผย ดังนี้ ให้ท่านวินิจฉัยว่า คำสั่งของประธานในที่ประชุมนั้นชอบด้วยหลักกฎหมายหรือไม่

อาจารย์เดือน จิตรกร
รศ. ชีระ สิงห์พันธุ์

ข้อสอบนี้เป็นเอกสารทางราชการของคณะนิติศาสตร์ ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยรามคำแหง ห้ามพิมพ์จำหน่ายหรือเผยแพร่โดยมิได้รับอนุญาตจากคณะนิติศาสตร์

คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

แนวคำตอบ

กระบวนวิชา ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยหุ้นส่วนและบริษัท (LA 308)

ภาค 1 ปีการศึกษา 2529

ข้อ 1 ชี้ขาดว่าข้อโต้แย้งของ สลิลยา และวาทีณี ถูกคนละชนิด ผิดคนละมาก ๆ คำตอบที่ถูกต้องคือ ถ้าห้างหุ้นส่วนซึ่งจดทะเบียนยังมีได้เลิกกันตราบิด เจ้าหนี้ของผู้เป็นหุ้นส่วนเฉพาะตัวยอมใช้สิทธิได้แต่เพียงในผลกำไรหรือเงินซึ่งห้างหุ้นส่วนค้างชำระแก่ผู้เป็นหุ้นส่วนคนนั้นเท่านั้น ถ้าห้างหุ้นส่วนนั้นเลิกกันแล้ว เจ้าหนี้อยอมใช้สิทธิได้ตลอดจนถึงหุ้นของผู้เป็นหุ้นส่วนคนนั้นอันมีในทรัพย์สินของห้างหุ้นส่วน

(อ้างประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1072)

ข้อ 2 ห้างหุ้นส่วนจำกัดนั้น ถ้ายังมีได้จดทะเบียนอยู่ตราบิด กฎหมายให้ถือว่าเป็นห้างหุ้นส่วนสามัญ ซึ่งผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหมดย่อมต้องรับผิดชอบร่วมกันในบรรดาหนี้ของห้างหุ้นส่วนโดยไม่มีจำกัดจำนวน จนกว่าจะได้จดทะเบียน ข้อเท็จจริงตามปัญหาฟังได้ว่า หนี้ค่าน้ำตาลได้เกิดขึ้นก่อนที่ห้างหุ้นส่วนพาณิชย์ จำกัดจดทะเบียนเป็นห้างหุ้นส่วนจำกัด หนี้ค่าน้ำตาลดังกล่าวจึงเป็นหนี้ของห้างหุ้นส่วนสามัญ ซึ่งผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหมดย่อมต้องรับผิดชอบร่วมกันในบรรดาหนี้ของห้างหุ้นส่วนโดยไม่มีจำกัดจำนวน ข้อต่อสู้ของ สุธี ปรีดา มานิตย์ และชิตเชื้อฟังไม่ขึ้น สุธี ปรีดา มานิตย์ และชิตเชื้อต้องร่วมกันชำระหนี้ค่าน้ำตาลจำนวนสี่หมื่นบาทให้แก่บริษัทน้ำตาลไทยจำกัด

(อ้างประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1079)

ข้อ 3 การโอนหุ้นชนิดระบุชื่อลงในใบหุ้นนี้มีมาตรา 1129 วรรค 2 ได้วางหลักไว้ว่า “การโอนหุ้นชนิดระบุชื่อลงในใบหุ้นนั้น ถ้ามิได้ทำเป็นหนังสือและลงลายมือชื่อของผู้โอนกับผู้รับโอน มีพยานคนหนึ่งเป็นอย่างน้อยลงชื่อรับรองลายมือนั้น ๆ ด้วยแล้ว ท่านว่าเป็นโมฆะ อนึ่ง ตราสารอันนั้นต้องแถลงเลขหมายของหุ้นซึ่งโอนกันนั้นด้วย”

ตามปัญหา หนังสือที่นายแดงและนายขาวทำขึ้น เป็นเรื่องที่นายแดงผู้โอนและนายขาวผู้รับโอนหุ้นมีความประสงค์ให้บริษัทจำกัด จัดการโอนหุ้นให้เท่านั้น มิใช่เป็นหนังสือโอนหุ้นกันตามมาตรา 1129 วรรค 2 การโอนหุ้นชนิดระบุชื่อ ผู้โอนและผู้รับโอนจะต้องปฏิบัติ

ตามบทบัญญัติดังกล่าว คือ ต้องทำเป็นหนังสือลงลายมือชื่อผู้โอนกับผู้รับโอน มีพยานคนหนึ่งเป็นอย่างน้อยลงชื่อรับรองลายมือนั้น ๆ และต้องแถลงหมายเลขหุ้นซึ่งโอนกันนั้นด้วย เมื่อนายแดงและนายขาวมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมาย การโอนหุ้นย่อมตกเป็นโมฆะ ถึงแม้ว่าที่ประชุมผู้ถือหุ้นจะอนุมัติและมีการแก้ไขนแล้วก็ตามก็ไม่มีผลแต่ประการใด การโอนหุ้นระหว่างนายแดงและนายขาวไม่ชอบด้วยกฎหมาย (ดั่งนัยคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1308/2515)

ข้อ 4 คำสั่งของประธานในที่ประชุมไม่ชอบด้วยหลักกฎหมาย เพราะประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 1190 บัญญัติว่า “ในการประชุมใหญ่ใด ๆ ข้อมติอันเสนอให้ลงคะแนน ท่านให้ตัดสินด้วยวิธีชুমือ เว้นแต่เมื่อก่อนหรือในเวลาที่จะแสดงผลแห่งการชুমือนั้น จะได้มีผู้ถือหุ้นสองคนเป็นอย่างน้อยติจใจร้องขอให้ลงคะแนนลับ”

ตามปัญหานี้ก่อนที่ประชุมจะได้ลงมติ นายแสง, นายสี และนายใสผู้ถือหุ้นสามคนได้ร้องขอให้ลงคะแนนลับ ประธานในที่ประชุมก็ต้องสั่งให้ลงคะแนนลับ ประธานในที่ประชุมจะไปขอมติจากที่ประชุมใหญ่อีกไม่ได้ แม้จะมีการถกเถียงกันในเรื่องลงคะแนนก็ตาม คำสั่งของประธานในที่ประชุมจึงไม่ชอบด้วยหลักของกฎหมาย

เกณฑ์การให้คะแนน

ข้อ 1, 2 อ้างตัวบทถูกให้ 10 คะแนน

วินิจฉัยถูกให้ 15 คะแนน

ข้อ 3, 4 หลักกฎหมายให้ 10 คะแนน

วินิจฉัยถูกต้องให้ 15 คะแนน

อาจารย์เดือน จิตรกร

รศ. ชีระ สิงห์พันธุ์

แนวคำตอบนี้เป็นเอกสารทางราชการของคณะนิติศาสตร์ ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยรามคำแหง ห้ามพิมพ์จำหน่ายหรือเผยแพร่โดยมิได้รับอนุญาตจาก “คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง”

มหาวิทยาลัยรามคำแหง

การสอบไล่ภาค 2 ปีการศึกษา 2529

ข้อสอบกระบวนวิชา กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยหุ้นส่วนบริษัทและสมาคม (LA 308)

สอบวันที่ 2 มีนาคม 2530 คาบเวลาสอบที่ 1 เวลา 09.00 - 11.30 น.

ข้อแนะนำก่อนลงมือทำคำตอบสอบไล่ ให้นักศึกษาใช้สมุดคำตอบทำวิชานี้ (ข้อสอบวิชานี้มีเฉพาะข้อสอบอัตนัยล้วน จำนวน 2 หน้า) วิชานี้อनुญาติให้นำข้อสอบออกไปนอกห้องสอบได้

ให้ทำข้อสอบทั้งหมด (คะแนนเต็มข้อละ 25 คะแนน)

ข้อ 1 อลิษาและวาทีณี ซึ่งมาเข้าฟังคำบรรยายของอาจารย์ทันบ้างไม่ทันบ้างเป็นประจำ ทำให้ได้ฟังการบรรยายของอาจารย์ไม่ตลอด นั่งคุยกันถึงเรื่องความรับผิดชอบของผู้เป็นหุ้นส่วนในหน้าที่ห้างหุ้นส่วนสามัญได้ก่อให้เกิดขึ้น จึงเกิดโต้เถียงกัน อลิษาอ้างว่า ผู้เป็นหุ้นส่วนซึ่งออกจากหุ้นส่วนไปแล้ว ยังคงต้องรับผิดชอบในหนี้ซึ่งห้างหุ้นส่วนได้ก่อให้เกิดขึ้นก่อนที่ตนได้ออกจากหุ้นส่วนจนกว่าหนี้นั้นจะได้รับชำระหมดสิ้น วาทีณีเถียงว่า ไม่จริง อาจารย์บอกว่า ผู้เป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วนซึ่งออกจากหุ้นส่วนไปแล้วยังคงต้องรับผิดชอบในหนี้ซึ่งห้างหุ้นส่วนได้ก่อให้เกิดขึ้นก่อนที่ตนออกจากหุ้นส่วนนั้นเพียงสองปีนับแต่ออกจากหุ้นส่วน ทั้งสองต่างเถียงไม่ตกลงกัน จึงพากันมาหาท่านให้ช่วยแนะนำว่าข้อโต้เถียงของอลิษาและวาทีณีถูกต้องหรือไม่ เพราะเหตุใด

ข้อ 2 สุธี ปริดา มานิตย์และซิดเชื้อ เข้าหุ้นส่วนกันค้าขายน้ำตาล จดทะเบียนห้างหุ้นส่วน ใช้ชื่อว่า ห้างหุ้นส่วนพานิตา โดยมีสุธีเป็นผู้จัดการห้างหุ้นส่วน สุธีทราบวา ปริดารู้จักกับกรรมการผู้จัดการบริษัทน้ำตาลไทย จำกัด จึงให้ปริดาไปติดต่อขอซื้อเชื่อน้ำตาลจากบริษัทน้ำตาลไทย จำกัด 100 กระสอบ โดยห้างหุ้นส่วนพานิตาทำสัญญาว่าจะชำระค่าน้ำตาลให้บริษัทน้ำตาลไทย จำกัด ภายในกำหนดหนึ่งเดือนนับแต่วันทำสัญญาซื้อขายระหว่างห้างหุ้นส่วนพานิตากับบริษัทน้ำตาลไทยจำกัด หลังจากทำสัญญาซื้อขายและส่งมอบน้ำตาลกันแล้วเป็นเวลาเดือนเศษ ห้างหุ้นส่วนพานิตาไม่ชำระค่าน้ำตาล บริษัทน้ำตาลไทย จำกัด จึงมีหนังสือถึงปริดา แจ้งให้ชำระค่าน้ำ

ตาลภายในกำหนด 15 วัน นับแต่วันได้รับหนังสือบอกกล่าว มิฉะนั้นจะดำเนินคดีตามกฎหมาย ครบ 15 วันตามคำบอกกล่าวแล้ว บริษัทก็นิ่งเฉยไม่ชำระ กรรมการผู้จัดการบริษัทน้ำตาลไทย จำกัด จึงมาปรึกษาท่านซึ่งเป็นทนายความประจำบริษัท เพื่อฟ้องคดีให้ชำระค่าน้ำตาลแก่บริษัท ท่านจะให้คำแนะนำแก่กรรมการผู้จัดการบริษัท น้ำตาลไทย จำกัด ว่าอย่างไร

ข้อ 3 ในการประชุมตั้งบริษัทจำกัดแห่งหนึ่ง ซึ่งมีวัตถุประสงค์ค้าขายเครื่องไฟฟ้า ได้มีการเลือกตั้งกรรมการชุดแรกของบริษัท นายม่วงผู้เริ่มก่อการได้รับเลือกตั้งเป็นกรรมการผู้จัดการ และผู้เริ่มก่อการอีก 8 คน ได้รับเลือกเป็นกรรมการ ส่วนนายเหลื่องผู้เริ่มก่อการอีกคนหนึ่งไม่ได้รับเลือกเป็นกรรมการคงเป็นผู้ถือหุ้นคนหนึ่งเท่านั้น หลังจากนั้นที่ประชุมตั้งบริษัทก็ได้อนุมัติสัญญาที่นายม่วงได้ติดต่อซื้อที่ดินจากนายขาว เพื่อใช้เป็นโกดังเก็บสินค้าของบริษัท ต่อมานายม่วงได้ยื่นคำขอจดทะเบียนเป็นบริษัทจำกัด แต่ยังไม่ขาดหลักฐานบางอย่าง นายทะเบียนจึงยังไม่รับจดทะเบียนให้ ระหว่างนั้นบริษัททำการซื้อขายไปพรวงก่อน นายม่วงกรรมการผู้จัดการได้ซื้อสินค้าเครื่องไฟฟ้า เพื่อกิจการของบริษัทจากนายทองเป็นเงินหนึ่งแสนบาท แต่ยังไม่ชำระหนี้ ส่วนหนี้ค่าที่ดินก็ยักค้างชำระนายขาวอยู่อีกสองแสนบาท นายขาวและนายทองได้ทวงถามนายม่วงหลายครั้ง นายม่วงก็ยังเพิกเฉยอยู่ ถ้าปรากฏว่า บริษัทแห่งนี้นายทะเบียนยังไม่รับจดทะเบียนให้ ดังนี้ ให้ท่านวินิจฉัยว่า นายขาวและนายทองจะสามารถฟ้องเรียกหนี้จากใครได้บ้าง

ข้อ 4 บริษัทจำกัดแห่งหนึ่งมีทุนจดทะเบียน 10 ล้านบาท แบ่งออกเป็น 100,000 หุ้น มีมูลค่าหุ้นละ 100 บาท ต่อมาบริษัทจำกัดแห่งนี้ขาดเงินหมุนเวียน ประธานกรรมการจึงได้หารือในที่ประชุมกรรมการ ที่ประชุมกรรมการได้ลงมติเป็นเอกฉันท์ให้เพิ่มทุนของบริษัท โดยการออกหุ้นใหม่อีก 100,000 หุ้น โดยมีมูลค่าหุ้นละ 100 บาทเท่าเดิม จากนั้นประธานกรรมการก็ได้นำหุ้นที่ออกใหม่ทั้งหมดเสนอขายให้แก่บรรดาผู้ถือหุ้นทั้งหลายในบริษัทจำกัดแห่งนี้ตามสัดส่วนที่เขาถืออยู่ ดังนี้ ให้ท่านวินิจฉัยว่า การเพิ่มทุนของบริษัทจำกัดแห่งนี้ชอบด้วยหลักกฎหมายหรือไม่

อ. เตือน จิตรกร
รศ. ชีระ สิงห์พันธุ์

ข้อสอบนี้เป็นเอกสารทางราชการของคณะนิติศาสตร์ ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยรามคำแหง ห้ามพิมพ์จำหน่ายหรือเผยแพร่โดยมิได้รับอนุญาตจาก คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

แนวคำตอบ

กระบวนวิชา ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยหุ้นส่วนและบริษัท (LA 308)

ภาค 2 ปีการศึกษา 2529

ข้อ 1. 1. อ้างตัวบทประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1051 และ 1068
2. ให้คำแนะนำว่า ทั้งอติษาและวาทีณีเถียงถูกบางส่วน ที่อติษาอ้างเป็นเรื่องความรับผิดของผู้เป็นหุ้นส่วนในหนี้ของห้างหุ้นส่วนสามัญไม่จดทะเบียน ส่วนที่วาทีณีเถียงนั้นเป็นเรื่องความรับผิดของผู้เป็นหุ้นส่วนในหนี้ของห้างหุ้นส่วนสามัญจดทะเบียน

ความรับผิดของผู้เป็นหุ้นส่วนในหนี้ของห้างหุ้นส่วนสามัญไม่จดทะเบียนมีบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1051 ซึ่งผู้เป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วนสามัญไม่จดทะเบียนจะต้องรับผิดในหนี้ของห้างหุ้นส่วนซึ่งก่อให้เกิดขึ้นก่อนที่ตนได้ออกจากหุ้นส่วนไปจนกว่าหนี้ดังกล่าวจะได้รับชำระหมดสิ้นภายในอายุความแห่งมูลหนี้ ซึ่งตรงกับที่อติษากล่าวอ้าง ส่วนความรับผิดของผู้เป็นหุ้นส่วนในหนี้ของห้างหุ้นส่วนสามัญจดทะเบียน มีบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1068 ซึ่งจำกัดความรับผิดของผู้เป็นหุ้นส่วนในหนี้ซึ่งห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนได้ก่อให้เกิดขึ้นก่อนที่ตนได้ออกจากหุ้นส่วนว่ามีกำหนดระยะเวลาเพียงสองปีนับแต่เมื่อออกจากหุ้นส่วน ไม่ต้องรับผิดจนกระทั่งหนี้นั้นได้รับชำระหมดสิ้นหรือตามอายุความแห่งมูลหนี้ แต่ถ้าอายุความแห่งมูลหนี้มีระยะเวลาสั้นกว่าสองปี ความรับผิดก็สิ้นสุดลงเมื่อหนี้พ้นอายุความ ผู้เป็นหุ้นส่วนที่ออกไปนั้นไม่ต้องรับผิดต่อไปอีกจนครบสองปี ซึ่งตรงกับความเข้าใจของวาทีณี

เกณฑ์การให้คะแนน คะแนนตัวบท 10 คะแนน คะแนนวินิจฉัย 15 คะแนน

ข้อ 2. 1. อ้างตัวบทประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1070
2. ให้คำแนะนำว่า บริษัทน้ำตาลไทย จำกัด จะฟ้องปรีดาซึ่งเป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วนพาณิชย์ให้ชำระหนี้ค่าน้ำตาลได้ก็ต่อเมื่อห้างหุ้นส่วนพาณิชย์ผิดนัดไม่ชำระหนี้รายนี้ ดังที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1070 การที่บริษัทน้ำตาลไทย จำกัด มีหนังสือบอกกล่าวไปยังปรีดาให้จัดการชำระหนี้ค่าน้ำตาล ถือไม่ได้ว่าได้บอกกล่าวให้ห้างหุ้นส่วนพาณิชย์ชำระหนี้แล้ว เพราะห้างหุ้นส่วนพาณิชย์เป็นห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน จึงมีฐานะเป็นนิติบุคคลแยกต่างหากจากผู้เป็นหุ้นส่วน และปรีดาไม่ใช่หุ้นส่วนผู้จัดการของห้างหุ้นส่วนพาณิชย์ การบอกกล่าวให้ปรีดาชำระหนี้จึงไม่มีผลทำให้ห้างหุ้นส่วนพาณิชย์ผิดนัด เมื่อห้างหุ้น

ส่วนผานิตายังมิได้ผินัดบริษัทน้ำตาลไทย จำกัด ซึ่งเป็นเจ้าหน้ของห้างหุ้นส่วนผานิตา จึงฟ้องเรียกให้ปรีดาผู้เป็นหุ้นส่วนของห้างหุ้นส่วนผานิตาชำระหน้ยังไม่ได้ บริษัทน้ำตาลไทย จำกัด ต้องมีหน้สือแจ้งให้ห้างหุ้นส่วนผานิตาชำระหน้ค่าน้ำตาล และห้างหุ้นส่วนผานิตาได้ผินัดไม่ชำระหน้เสียก่อน

เกณฑ์การให้คะแนน คะแนนตัวบท 10 คะแนน คะแนนวินิจฉัย 10 คะแนน

ข้อ 3. ตาม ป.พ.พ. มาตรา 1113 บัญญัติว่า “ผู้เริ่มก่อการบริษัทต้องรับผิดชอบร่วมกัน และโดยไม่จำกัดในบรรดาหน้และการจ่ายเงินซึ่งที่ประชุมตั้งบริษัทมิได้อนุมัติ และแม้จะได้มีอนุมัติก็ยังคงต้องรับผิดชอบอยู่เช่นนั้นไปจนกว่าจะได้จดทะเบียนบริษัท”

ตามปัญหา หน้ค่าน้ำตาล แม้ที่ประชุมตั้งบริษัทจะได้อนุมัติแล้ว แต่เมื่อบริษัทยังไม่ได้จดทะเบียน ผู้เริ่มก่อการทุกคนก็ยังคงรับผิดชอบร่วมกัน ดังนั้น นายขาวจึงฟ้องเรียกหน้ค่าน้ำตาลได้จากนายม่วง นายเหลือง และผู้เริ่มก่อการได้ทุกคน และทุกคนต้องรับผิดชอบร่วมกันโดยไม่จำกัดจำนวน ส่วนหน้ค่าเครื่องไฟฟ้าเป็นหน้ในกิจการตามวัตถุประสงค์ของบริษัทบริษัทต้องรับผิดชอบ แต่เนื่องจากบริษัทยังมิได้จดทะเบียน จึงยังไม่มีสภาพเป็นนิติบุคคล เจ้าหน้จึงฟ้องผู้เริ่มก่อการให้รับผิดชอบได้ ตามมาตรา 1113 นัยคำพิพากษาฎีกาที่ 55/2523 ซึ่งวินิจฉัยว่าการที่รถยนต์ซึ่งเดินในนามของบริษัทไปทำให้บุคคลอื่นเสียหายและบริษัทจะต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายนั้น เมื่อบริษัทดังกล่าวยังมีได้จดทะเบียนจึงยังไม่มีสภาพเป็นนิติบุคคลผู้เริ่มก่อการบริษัทต้องรับผิดชอบร่วมกันตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1113

ข้อ 4. ตาม ป.พ.พ. มาตรา 1220 บัญญัติว่า “บริษัทจำกัดอาจเพิ่มทุนของบริษัทขึ้นได้ด้วยออกหุ้นใหม่โดยมติพิเศษของที่ประชุมผู้ถือหุ้น”

จากมาตรานี้ จะเห็นได้ว่า การเพิ่มทุนของบริษัทจำกัดนี้ จะทำขึ้นได้ก็ด้วยการออกหุ้นใหม่ โดยมติพิเศษของที่ประชุมผู้ถือหุ้นเท่านั้น กรรมการของบริษัทจะประชุมกันเองในระหว่างกรรมการด้วยกันแล้วลงมติให้เพิ่มทุนของบริษัทจำกัดไม่ได้ เมื่อกรรมการของบริษัทจำกัดได้ลงมติเป็นเอกฉันท์ให้เพิ่มทุนของบริษัทจำกัดโดยการออกหุ้นใหม่ การกระทำของกรรมการจึงไม่ชอบด้วยหลักกฎหมาย

สรุป การเพิ่มทุนของบริษัท จำกัด แห่งนี้ไม่ชอบด้วยหลักกฎหมาย

อ. เดือน จิตรกร

รศ. ชีระ สิงห์พันธุ์

แนวคำตอบนี้เป็นเอกสารทางราชการของคณะนิติศาสตร์ ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยรามคำแหง ห้ามพิมพ์จำหน่ายหรือเผยแพร่โดยมิได้รับอนุญาตจาก คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

มหาวิทยาลัยรามคำแหง

การสอบซ่อมภาค 2 และภาคฤดูร้อน ปีการศึกษา 2529

ข้อสอบกระบวนวิชา กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยหุ้นส่วน บริษัท และสมาคม (LA 308)

สอบวันที่ 13 สิงหาคม พ.ศ. 2530 คาบเวลาสอบที่ 1 เวลา 09.00 - 11.30 น.

ข้อแนะนำก่อนลงมือทำคำตอบสอบซ่อมให้นักศึกษาใช้สมุดคำตอบทำวิชานี้ (ข้อสอบวิชานี้มีเฉพาะข้อสอบอัตนัยล้วน จำนวน 2 หน้า) วิชานี้ออนุญาตให้นำข้อสอบออกไปนอกห้องสอบได้

ให้ทำข้อสอบทั้งหมด (คะแนนเต็มข้อละ 25 คะแนน)

- ข้อ 1. นายเรวัตและนายสมชาย ตกลงเข้าหุ้นส่วนกันตั้งโรงงานผลิตยารักษาสิวและฝ้า โดยลงหุ้นคนละหนึ่งล้านบาท และจดทะเบียนเป็นหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล และใช้ชื่อว่า ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคลเรวัตและสมชาย นางสาวมาลี ซึ่งเป็นคนรักของนายสมชายได้มาหานายสมชายที่ห้างหุ้นส่วนนี้เป็นประจำ และได้ช่วยนายสมชาย จัดกิจการงานของห้างอยู่เสมอ บางครั้งก็เข้าควบคุมดูแลสั่งงานของห้างหุ้นส่วนด้วย ส่วนนายเรวัตได้กู้ยืมเงินในนามของห้างหุ้นส่วนจากนายสุนทรห้าแสนบาท เพื่อนำมาใช้ในกิจการงานของห้างหุ้นส่วนเมื่อหนึ่งถึงกำหนดชำระนายสุนทรได้มีหนังสือทวงถามไปยังห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคลเรวัต และสมชายให้ชำระหนี้ ห้างหุ้นส่วนได้รับหนังสือแล้วก็ยังเพิกเฉยอยู่ ดังนี้ นายสุนทรจะฟ้อง เรียกหนี้รายนี้จากใครได้บ้าง
- ข้อ 2. ห้างหุ้นส่วนจำกัด พรศรี มีนางสาวพรเป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิด นางสาวศรีเป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิด นางสาวพรลงหุ้นเป็นเงินห้าแสนบาทและได้นำเงินมาลงหุ้นครบถ้วนแล้ว ส่วนนางสาวศรีขอลงหุ้นด้วยแรงงานและเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการ ทั้งสองคนได้ดำเนินกิจการตั้งโรงเรียนสอนตัดเย็บเสื้อผ้า นางสาวศรีได้สั่งซื้อจักรเย็บผ้าจากบริษัทซิงเกอร์ จำกัด จำนวน 10 หลังเป็นเงินห้าหมื่นบาท ต่อมาห้างหุ้นส่วนจำกัด พรศรี ผิดนัดไม่ชำระหนี้ ดังนี้ บริษัทซิงเกอร์ จำกัด จะฟ้องเรียกหนี้รายนี้จากใครได้บ้าง
- ข้อ 3. นายทะเบียนห้างหุ้นส่วนบริษัทตรวจดูทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทในความดูแลของตนพบว่าบริษัท 2 บริษัท ซึ่งตั้งเมื่อ พ.ศ. 2522 ปฏิบัติฝ่าฝืนเกี่ยวกับจำนวนผู้ถือหุ้น โดยบริษัท อุตสาหกรรมเครื่องเงินเผา จำกัด มีผู้ถือหุ้น 103 คน และบริษัทหัตถกรรม

เครื่องปั้น จำกัด มีผู้ถือหุ้น 104 คน นายทะเบียนจึงสั่งให้บริษัททั้งสองดำเนินการลดจำนวนผู้ถือหุ้นให้ถูกต้องตามกฎหมาย หากไม่ปฏิบัติตามจะขอให้ศาลสั่งเลิกบริษัท บริษัทอุตสาหกรรมเครื่องดินเผา จำกัด และบริษัทหัตถกรรมเครื่องปั้น จำกัด จะต้องลดจำนวนผู้ถือหุ้นตามคำสั่งของนายทะเบียนหรือไม่ เพราะเหตุใด

ข้อเท็จจริงปรากฏว่า หุ้นของบริษัทอุตสาหกรรมเครื่องดินเผา จำกัด มี 99 หุ้น แต่หุ้นหนึ่งในจำนวน 99 หุ้นนั้นมีนายดำ นายแดง นายเขียว นายขาวและนายเหลือง เข้าหุ้นกันซื้อหุ้น และทุกคนมอบอำนาจให้นายดำเป็นผู้ถือหุ้นและใช้สิทธิต่าง ๆ แทนส่วนหุ้นของบริษัทหัตถกรรมเครื่องปั้น จำกัด มี 99 หุ้น ปรากฏว่า นายเด่นและนายเหลี่ยมผู้ถือหุ้นคนละหนึ่งหุ้นตาย นายดวงและนายดาวซึ่งเป็นทายาทโดยธรรมของนายเด่นได้รับมรดกหุ้นของนายเด่นและเข้าถือหุ้นแทนนายเด่นและนายมน นายกลม นายแบน นายสั้นกับนายยาวซึ่งเป็นทายาทโดยธรรมของนายเหลี่ยมได้รับมรดกหุ้นของนายเหลี่ยมและเข้าถือหุ้นแทนนายเหลี่ยม ส่วนหุ้นอื่น ๆ ของทั้งสองบริษัทมีผู้ถือหุ้นหุ้นละหนึ่งคน

ข้อ 4. นายเอกกับพวกอีก 7 คน เป็นผู้เริ่มก่อการจัดตั้งบริษัท จำกัด แห่งหนึ่ง ซึ่งมีวัตถุประสงค์ค้าขายเครื่องสำอาง นายเอกได้ขั้บรถยนต์ของตน นำตัวอย่างเครื่องสำอางไปแนะนำให้ลูกค้าดู ขากลับรถยนต์ของนายเอกเบรคแตก และได้ชนรถซีตรองของนายเหลืองเสียหายเป็นเงินหนึ่งแสนห้าหมื่นบาท ต่อมาบริษัทที่นายเอกเป็นผู้เริ่มก่อการนี้ ได้จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลถูกต้องตามกฎหมาย โดยมีนายเอกเป็นกรรมการผู้จัดการ นายเหลืองจึงมีหนังสือไปถึงนายเอกให้ชดใช้ค่าเสียหายที่เกิดขึ้น นายเอกได้รับหนังสือแล้วก็ยังเพิกเฉยอยู่ นายเหลืองจึงมาขอคำปรึกษาจากท่านว่า เขาจะฟ้องเรียกค่าเสียหายจำนวนนี้จากใครได้บ้าง ให้ท่านแนะนำนายเหลืองพร้อมทั้งยกหลักกฎหมายประกอบคำแนะนำ.

อ.เดือน จิตรกร
รศ.ธีระ สิงห์พันธ์

ข้อสอบนี้เป็นเอกสารทางราชการของคณะนิติศาสตร์ ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยรามคำแหง ห้ามพิมพ์
จำหน่ายหรือเผยแพร่โดยมิได้รับอนุญาตจาก คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

แนวคำตอบ

กระบวนวิชา ป.พ.พ.ว่าด้วยหุ้นส่วนและบริษัท (LA 308)

การสอบซ่อมภาค 2 และภาคฤดูร้อน ปีการศึกษา 2529

- ข้อ 1. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1054 วรรคแรกบัญญัติว่า “บุคคลใดแสดงตนว่าเป็นหุ้นส่วนด้วยวาจาก็ดี ด้วยลายลักษณ์อักษรก็ดีด้วยกรียาก็ดี..... ท่านว่าบุคคลผู้นั้นย่อมต้องรับผิดชอบต่อบุคคลภายนอกในบรรดาหนี้ของห้างหุ้นส่วนเสมือนเป็นหุ้นส่วน”

ตามปัญหา นางสาวมาลี ได้ช่วยนายสมชายจัดกิจการงานของห้างอยู่เสมอ บางครั้งก็เข้าควบคุมดูแลสั่งงานของห้างหุ้นส่วนด้วย จึงถือได้ว่านางสาวมาลีแสดงตนเป็นหุ้นส่วนร่วมกับผู้อื่นด้วยกรียา ดังนั้นนางสาวมาลีจึงต้องรับผิดชอบต่อบุคคลภายนอกเสมือนเป็นหุ้นส่วนเมื่อห้างหุ้นส่วนเป็นหนี้เงินกู้นายสุนทร และห้างได้ผินัดชำระหนี้ นายสุนทรจึงฟ้องเรียกหนี้รายนี้ได้จากนายเรวัต นายสมชาย และนางสาวมาลี ได้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1050 และมาตรา 1054

- ข้อ 2. บริษัทซิงเกอร์ จำกัด ฟ้องเรียกหนี้ค่าจักรเย็บผ้าจากนางสาวพร และนางสาวศรีได้ ทั้งนี้ก็เพราะนางสาวพรได้ใช้ชื่อเป็นชื่อห้าง จึงต้องรับผิดชอบต่อบุคคลภายนอกเสมือนดังว่าเป็นหุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิด (ตามมาตรา 1082) และบริษัทซิงเกอร์ จำกัด ฟ้องได้ทันทีโดยไม่ต้องรอให้ห้างฯ เลิก ส่วนนางสาวศรี เป็นหุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิด เมื่อห้างผินัดชำระหนี้ เจ้าหนี้ของห้างก็ฟ้องเรียกหนี้ได้ตามมาตรา 1080 ประกอบมาตรา 1070 และทั้งตนจะต้องร่วมกันรับผิดโดยไม่จำกัดจำนวนตามมาตรา 1077 (2)

- ข้อ 3. อ้างประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1096

ข้อเท็จจริงปรากฏว่าหุ้นของบริษัทอุตสาหกรรมเครื่องดินเผา จำกัด มีเพียง 99 หุ้น การที่ผู้ถือหุ้นมีจำนวนถึง 103 คนก็เพราะมีคนห้าคนร่วมทุนกันซื้อหุ้นหุ้นหนึ่ง ในกรณีเช่นนี้ มาตรา 1096 วรรคสองบัญญัติว่า ในการนับจำนวนผู้ถือหุ้น ถ้ามีบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปถือหุ้นเดียวร่วมกันให้นับเป็นผู้ถือหุ้นหนึ่งคน ตามข้อเท็จจริงย่อมถือได้ว่าบริษัทอุตสาหกรรมเครื่องดินเผา จำกัด มีผู้ถือหุ้นเพียง 99 คนเท่านั้น บริษัทอุตสาหกรรมเครื่องดินเผา จำกัด จึงไม่จำเป็นต้องลดจำนวนผู้ถือหุ้นตามคำสั่งของนายทะเบียน เพราะมิได้กระทำการฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติมาตรา 1096

ส่วนบริษัทหัตถกรรมเครื่องปั้น จำกัด ที่มีผู้ถือหุ้นถึง 104 คน ก็เพราะเหตุว่าผู้ถือหุ้นสองคนตาย และทายาทของผู้ถือหุ้นทั้งสองเข้ามารับมรดกถือหุ้นแทนผู้ถือหุ้นเดิม ซึ่งมาตรา 1096 ทวิ วรรคท้ายมิให้นำความในมาตรา 1096 ทวิ มาใช้บังคับในกรณีที่จำนวนผู้ถือหุ้นได้เพิ่มขึ้นเพราะเหตุการรับมรดก บริษัทหัตถกรรมเครื่องปั้น จำกัด จึงไม่จำเป็นต้องลดจำนวนผู้ถือหุ้นตามคำสั่งของนายทะเบียน เพราะมิได้กระทำการฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติมาตรา 1096

ข้อ 4. ตามปัญหา นี้ละเมิดรายนี้ได้เกิดขึ้นเนื่องในกิจการงานของบริษัทที่นายเอกเป็นผู้เริ่มก่อการ แต่ไม่ปรากฏว่านายเอกได้เสนอเรื่องที่ดินทำละเมิดก่อนนายเหลืองให้ที่ประชุมตั้งบริษัทได้ให้สัตยาบัน นายเอกกับพวกอีก 7 คน ที่เป็นผู้เริ่มก่อการจึงต้องรับผิดชอบร่วมกันตามมาตรา 1113 ซึ่งวางหลักไว้ว่า ผู้เริ่มก่อการบริษัทต้องรับผิดชอบร่วมกัน และโดยไม่จำกัดในบรรดาหนี้ ..... ซึ่งที่ประชุมตั้งบริษัทมิได้อนุมัติ

ดังนั้น ข้าพเจ้าจะแนะนำนายเหลืองว่า นายเหลืองมีสิทธิฟ้องเรียกค่าเสียหายจากนายเอกและผู้เริ่มก่อการอีก 7 คนได้

เกณฑ์การให้คะแนน

วินิจฉัยถูกต้อง หลักกฎหมายถูกต้อง

ให้คะแนนหลักกฎหมาย 10 คะแนน วินิจฉัย 15 คะแนน

อ.เดือน จิตรกร

รศ.ธีระ สิงห์พันธ์

แนวคำตอบนี้เป็นเอกสารทางราชการของคณะนิติศาสตร์ ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยรามคำแหง ห้ามพิมพ์
จำหน่ายหรือเผยแพร่โดยมิได้รับอนุญาตจากคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

มหาวิทยาลัยรามคำแหง

การสอบไล่ภาค 1 ปีการศึกษา 2530

ข้อสอบกระบวนวิชา กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยหุ้นส่วนบริษัทและสมาคม (LA 308)

สอบวันที่ 11 ตุลาคม 2530 คาบเวลาสอบที่ 1 เวลา 09.00 - 11.30 น.

ข้อแนะนำก่อนลงมือทำคำตอบสอบไล่ ให้นักศึกษาใช้สมุดคำตอบทำวิชานี้ (ข้อสอบวิชานี้มีเฉพาะข้อสอบอัตนัยล้วน จำนวน 2 หน้า) วิชานี้ออนุญาตให้นำข้อสอบออกไปนอกห้องสอบได้

ให้ทำทั้ง 4 ข้อ (คะแนนเต็มข้อละ 25 คะแนน)

- ข้อ 1. นายอิทธิ นายฤทธิ์ และนายเดช เข้าหุ้นส่วนกันค้าสินค้าประเภทหนึ่งโดยตกลงกันไว้ว่าจะเลิกกิจการค้าดังกล่าวในวันที่ 29 เมษายน 2528 แต่ปรากฏว่ากิจการค้าดังกล่าว ดำเนินไปด้วยดีและได้กำไรมากมาย นายอิทธิ นายฤทธิ์ และนายเดช จึงทำการค้าขายกันต่อไป จนกระทั่งถึงวันที่ 31 ธันวาคม 2528 กิจการค้าเริ่มทรุดลง นายอิทธิจึงขอเลิกกิจการห้างหุ้นส่วนนี้กับนายฤทธิ์และนายเดช แต่นายฤทธิ์และนายเดชไม่ยอมให้นายอิทธิเลิก และออกจากห้างหุ้นส่วนเพราะนายอิทธิมีฐานะดี นายอิทธิต้องการจะออกจากห้างหุ้นส่วนให้ได้ จึงมาปรึกษาท่าน ท่านจะให้คำแนะนำแก่นายอิทธิว่าอย่างไร
- ข้อ 2. ห้างหุ้นส่วนจำกัดผานิดา ให้ปรีดาซึ่งเป็นหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดชอบ ไปเจรจาติดต่อขอซื้อน้ำตาลจากบริษัทรสทิพย์ จำกัด โดยห้างหุ้นส่วนจำกัดผานิดาทำสัญญาว่าจะชำระค่าน้ำตาลให้แก่บริษัทรสทิพย์ จำกัด ภายในกำหนดหนึ่งเดือนนับแต่วันทำสัญญาซื้อขายน้ำตาลกัน ถึงกำหนดหนึ่งเดือนห้างหุ้นส่วนจำกัดผานิดาก็ไม่ชำระค่าน้ำตาล ผู้จัดการบริษัทรสทิพย์ จำกัด จึงมีหนังสือแจ้งให้ห้างหุ้นส่วนจำกัดผานิดาและปรีดา ร่วมกันรับผิดชอบชำระหนี้ค่าน้ำตาลที่ซื้อไปภายใน 15 วัน ห้างหุ้นส่วนจำกัดผานิดาและปรีดาได้รับหนังสือบอกกล่าวให้ชำระหนี้แล้ว แต่ก็ไม่จัดการชำระหนี้จนพ้นเวลาตามหนังสือบอกกล่าว ผู้จัดการบริษัทรสทิพย์ จำกัด ประสงค์จะฟ้องปรีดาให้ชำระหนี้ค่าน้ำตาลทั้งหมดแทนห้างหุ้นส่วนจำกัดผานิดา เพราะปรีดาเป็นหุ้นส่วนผู้มีฐานะดี จึงปรึกษากับทนายความประจำบริษัท ทนายความประจำบริษัทรสทิพย์ จำกัด ให้คำแนะนำว่า ห้างหุ้นส่วนจำกัดผานิดาเป็นห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน เมื่อผิดนัดชำระหนี้

เจ้าหน้าที่ยอมฟ้องหุ้นส่วนคนใดให้ชำระหนี้ก็ได้ บริษัททรัพย์สิน จำกัด จึงฟ้องให้ปรีดาชำระหนี้ค่าน้ำตาลทั้งหมดแทนห้างหุ้นส่วนจำกัดผานิตาได้

คำแนะนำของทนายความประจำบริษัททรัพย์สิน จำกัด ถูกต้องหรือไม่ เพราะเหตุใด

ข้อ 3. นายคงคาและนางมาลีกับพวกอีก 10 คน ตกลงจะตั้งบริษัทค่าน้ำตาลทราย จำกัด โดยได้จดทะเบียนหนังสือบริคณห์สนธิเมื่อวันที่ 10 มกราคม พ.ศ. 2530 และได้ประชุมตั้งบริษัทเมื่อวันที่ 1 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2530 ผู้เข้าซื้อหุ้นทุกคนได้ชำระเงินค่าหุ้นครั้งแรกไปแล้วตามข้อบังคับของบริษัท ในระหว่างนั้น นายคงคาได้จ่ายเงินค่าจ้างคนงาน และได้ทำสัญญาซื้อน้ำตาลจากโรงงานทำน้ำตาลไทยรุ่งเรือง จำนวน 200 กระสอบ เป็นเงิน 150,000 บาท เพื่อนำมาขายในกิจการของบริษัท ครั้นถึงวันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2530 นางมาลีและเพื่อนอีก 2 คนได้ขอลถอนการจองหุ้น เพราะไม่พอใจที่ตนไม่ได้รับเลือกเป็นกรรมการของบริษัท แต่นายคงคาและพวกซึ่งเป็นกรรมการชุดแรกของบริษัทไม่ยอม และได้ไปจดทะเบียนตั้งบริษัท เมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2530 ดังนี้ ให้ท่านวินิจฉัยว่า การกระทำของนางมาลีและเพื่อนที่ขอลถอนการจองหุ้นครั้งนี้ จะชอบด้วยหลักกฎหมายหรือไม่

ข้อ 4. ประธานกรรมการบริษัทจำกัดแห่งหนึ่ง ได้เรียกประชุมวิสามัญ อันเนื่องมาจากผู้ถือหุ้นซึ่งมีจำนวนหุ้นรวมกันได้ถึงหนึ่งในห้าแห่งจำนวนหุ้นของบริษัท ได้ร้องขอให้เรียกประชุม แต่เมื่อถึงเวลานัดประชุมแล้ว ผู้ถือหุ้นก็ยังไม่ครบเป็นองค์ประชุม ประธานกรรมการจึงได้สั่งเลื่อนการประชุมออกไปหนึ่งชั่วโมง เมื่อครบหนึ่งชั่วโมงแล้ว เลขานุการในที่ประชุมได้รายงานว่ามีผู้ถือหุ้นยังไม่ครบองค์ประชุม ประธานกรรมการซึ่งเป็นประธานในที่ประชุมจึงได้สั่งให้เปิดประชุม และได้ปรึกษากิจการของบริษัท และได้มีการเลือกผู้สอบบัญชีขึ้นใหม่แทนตำแหน่งที่ว่างลงด้วย ดังนี้ ให้ท่านวินิจฉัยว่า การประชุมใหญ่วิสามัญครั้งนี้จะชอบด้วยหลักกฎหมายหรือไม่

อ.เดือน จิตรกร

รศ.ธีระ สิงห์พันธุ์

ข้อสอบนี้เป็นเอกสารทางราชการของคณะนิติศาสตร์ ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยรามคำแหง ห้ามพิมพ์จำหน่ายหรือเผยแพร่ โดยมีได้รับอนุญาตจาก คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

แนวคำตอบ

กระบวนวิชา ป.พ.พ.ว่าด้วยหุ้นส่วนและบริษัท (LA 308)

การสอบภาค 1 ปีการศึกษา 2530

ข้อ 1. ให้คำแนะนำแก่นายอิทธิว่า ห้างหุ้นส่วนของนายอิทธิ นายฤทธิ์ และนายเดช ในชั้นแรกเป็นห้างหุ้นส่วนที่มีกำหนดกาลเวลาเล็ก เพราะตกลงจะเลิกกันในวันที่ 28 เมษายน 2528 เมื่อถึงกำหนดกาลเวลาที่ตกลงกันไว้ย่อมเลิกกันได้ ตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1055 (2) แต่เมื่อถึงกำหนดเวลาเลิกหุ้นส่วนทั้งสามยังคงดำเนินกิจการค้ากันต่อไปโดยมิได้ชำระบัญชีหรือชำระเงินกันให้เสร็จไป มาตรา 1059 ให้ถือว่าผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งปวงได้ตกลงคงทำการเป็นหุ้นส่วนกันสืบไปโดยไม่มีกำหนดกาล สภาพของห้างหุ้นส่วนดังกล่าวจึงกลายเป็นห้างหุ้นส่วนที่ตั้งขึ้นไม่มีกำหนดกาลอย่างหนึ่งอย่างใดเป็นยุดิ เมื่อนายอิทธิประสงค์จะเลิกห้างหุ้นส่วน จะต้องบอกเลิกเมื่อสิ้นรอบปีในทางบัญชีเงินของห้างหุ้นส่วนนั้น และนายอิทธิต้องบอกกล่าวความจำนงจะเลิกล่วงหน้าไม่น้อยกว่าหกเดือน ดังที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1056 ประกอบด้วยมาตรา 1055 (4)

ด้วยที่อ้างประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1055 (2) (4), 1056 และ 1059

ข้อ 2. อ้างประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1070 และ 1095

คำแนะนำของทนายความประจำบริษัทสหพิศ จำกัด ไม่ถูกต้อง เพราะห้างหุ้นส่วนจำกัดพาณิชย์เป็นห้างหุ้นส่วนจำกัด ไม่ใช่ห้างหุ้นส่วนสามัญจดทะเบียน อาศัยหลักความประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1095 ตราบใดที่ห้างหุ้นส่วนจำกัดพาณิชย์ยังมีได้เลิกกัน ตราบนั้นเจ้าหน้าที่ของห้าง ก็บริษัทสหพิศ จำกัด ไม่มีสิทธิฟ้องร้องปรีดาผู้เป็นหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดชอบได้ บริษัทสหพิศ จำกัด ต้องจัดการให้ห้างหุ้นส่วนจำกัดพาณิชย์เลิกกันเสียก่อนจึงจะฟ้องปรีดาให้ชำระหนี้ได้ แต่ถึงแม้บริษัทสหพิศ จำกัด จะจัดการให้ห้างหุ้นส่วนจำกัดพาณิชย์เลิกกันได้ แต่บริษัทสหพิศ จำกัด ก็ฟ้องเรียกเอาหนี้ทั้งหมดจากปรีดาไม่ได้ คงฟ้องได้แต่เฉพาะ

(1) จำนวนลงหุ้นของปรีดาเท่าที่ยังค้างส่งแก่ห้างหุ้นส่วนจำกัดพาณิชย์ (ถ้าปรีดา ยังค้างส่งอยู่)

(2) จำนวนลงหุ้นเท่าที่ปรีดาได้ถอนไปจากสินทรัพย์ของห้างหุ้นส่วนจำกัดพาณิชย์

(ถ้าปรีดาได้ถอนไป)

- (3) จำนวนเงินปันผลและดอกเบี้ยซึ่งปรีดาได้รับไปแล้วโดยทุจริตและฝ่าฝืนต่อบทมาตรา 1084 (ถ้าได้มีการแบ่งเงินปันผลและดอกเบี้ย)

คำแนะนำของทนายความประจำบริษัททรัพย์สิน จำกัด เป็นเรื่องห้างหุ้นส่วนสามัญจดทะเบียนชนิดนี้ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1070 จะนำมาใช้บังคับเรื่องห้างหุ้นส่วนจำกัดในเมื่อห้างหุ้นส่วนจำกัดมีบทบัญญัติมาตรา 1095 บังคับไว้โดยเฉพาะแล้วไม่ได้

เกณฑ์การให้คะแนนทั้งสองข้อ - คะแนนตัวบท 10 คะแนน คะแนนวินิจฉัย 15 คะแนน

- ข้อ 3. ความปัญหานี้การประชุมตั้งบริษัทได้มีขึ้นในวันที่ 1 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2530 การจดทะเบียนตั้งบริษัทจะต้องกระทำภายในสามเดือนนับแต่วันประชุมตั้งบริษัท ดังนั้นการจดทะเบียนจึงต้องกระทำให้เสร็จสิ้นภายในวันที่ 1 พฤษภาคม 2530 แต่กรรมการชุดแรกไปจดทะเบียนเมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2530 จึงเลยกำหนดสามเดือนนับแต่วันประชุมตั้งบริษัท จึงถือว่าบริษัทนี้เป็นอันไม่ได้ตั้งขึ้น บรรดาเงินต่าง ๆ ที่ได้รับไว้จากผู้ถือหุ้น จึงต้องคืนให้ผู้ถือหุ้นไป ตาม ป.พ.พ.มาตรา 1112 วรรคแรก นางมาลีและเพื่อนจึงขอลอนการจูงหุ้นได้ เพราะถึงแม้จะไม่ถอนกรรมการชุดแรกก็จะต้องรีบคืนให้อยู่แล้ว เพราะถ้าไม่คืนก็อาจจะต้องเสียดอกเบี้ยอีกด้วย ตาม ป.พ.พ.มาตรา 1112 วรรค 2 การกระทำของนางมาลีและเพื่อนจึงชอบด้วยหลักกฎหมาย

เกณฑ์ให้คะแนนในข้อนี้ ถ้านักศึกษายกหลักมาตรา 1112 ทั้งสองวรรคมาก็ให้คะแนนในหลักกฎหมาย 10 คะแนน ถ้าวินิจฉัยถูกต้องมีหลักกฎหมายประกอบการวินิจฉัย ก็ให้คะแนนวินิจฉัยอีก 15 คะแนน รวมเป็น 25 คะแนน

- ข้อ 4. การประชุมวิสามัญครั้งนี้ไม่ชอบด้วยหลักกฎหมายเพราะเป็นการประชุมใหญ่ที่เรียกประชุมเพราะผู้ถือหุ้นได้ร้องขอ เมื่อผู้ถือหุ้นยังมาไม่ครบองค์ประชุม จนล่วงเวลานัดนั้นไปแล้วถึงหนึ่งชั่วโมง จำนวนผู้ถือหุ้นก็ยังไม่ครบถ้วนเป็นองค์ประชุม มาตรา 1179 บัญญัติว่า ให้เลิกประชุม แต่ประธานกรรมการซึ่งเป็นประธานในที่ประชุมได้สั่งให้เปิดประชุม และได้ปรึกษากิจการงานของบริษัทและได้เลือกผู้สอบบัญชีขึ้นใหม่แทนตำแหน่งที่ว่างลงด้วย การประชุมครั้งนี้จึงไม่ชอบด้วยหลักกฎหมาย

เกณฑ์ให้คะแนนในข้อนี้ นักศึกษายกหลักมาตรา 1179 มาให้ 10 คะแนน ถ้าวินิจฉัยถูกต้องให้ 15 คะแนน รวมเป็น 25 คะแนน

แนวคำตอบนี้เป็นเอกสารทางราชการของคณะนิติศาสตร์ ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยรามคำแหง ห้ามพิมพ์จำหน่ายหรือเผยแพร่โดยมิได้รับอนุญาตจากคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

การสอบซ่อมภาค 2 และภาคฤดูร้อน 1-2 ปีการศึกษา 2530

ข้อสอบกระบวนวิชา กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วย หุ้น ส่วน บริษัท และสมาคม (LA 308)

สอบวันที่ 22 กันยายน 2531 คาบที่ 1 เวลา 09.00 - 11.30 น.

ข้อแนะนำ ข้อสอบนี้เป็นข้อสอบอัตนัย มี 4 ข้อ จำนวน 1 หน้า ให้นักศึกษาเขียนคำตอบลงในสมุดคำตอบ และอนุญาตให้นำข้อสอบออกไปนอกห้องสอบได้ (คะแนนเต็มข้อละ 25 คะแนน)

- ข้อ 1. นายเอกลงทุน 50,000 บาท และได้ส่งเงินลงทุนครบถ้วนแล้ว นายโทลงทุน 70,000 บาท แต่ได้ส่งส่วนลงทุนมาเพียง 10,000 บาท ส่วนที่เหลือนายโทสัญญาว่าจะส่งให้ครบถ้วนภายในหนึ่งเดือนนับตั้งแต่วันเริ่มเปิดดำเนินการ ส่วนนายตรีได้ใช้อาคารติดแถวของตนเป็นที่ทำการของห้างหุ้นส่วน โดยตีราคาเป็นเงินลงทุน 100,000 บาท หลังจากเปิดดำเนินการได้หกเดือนแล้ว นายโทก็ยังไม่ยอมส่งมอบส่วนลงทุนที่เหลือให้ห้างหุ้นส่วนตามสัญญา นายเอกและนายตรีจึงได้มีจดหมายลงทမ်းเขียนไปรษณีย์ไปถึงนายโทให้ส่งมอบส่วนลงทุนที่เหลือมาภายในหนึ่งเดือนนับตั้งแต่วันที่ได้รับจดหมายนี้ มิฉะนั้น นายเอกและนายตรีก็จะขับไล่ นายโทออกจากห้างหุ้นส่วน นายโทได้รับจดหมายลงทမ်းเขียนไปรษณีย์แล้วก็ยังหาเงินไปลงทุนไม่ได้จนเลยระยะเวลาที่กำหนดไว้ในจดหมาย ดังนี้ นายเอกและนายตรีจะขับไล่ นายโทออกจากห้างหุ้นส่วนได้หรือไม่
- ข้อ 2. นายหนึ่ง นายสองและนายสาม เข้าหุ้นส่วนกันจัดตั้งห้างหุ้นส่วนสามัญ จดทะเบียน โดยไม่ได้กำหนดเวลาเลิกห้างกันไว้ ห้างหุ้นส่วนนี้ดำเนินกิจการมาได้สามปี นายสามต้องการลาออกจากห้างหุ้นส่วนเพื่อเดินทางไปศึกษาต่อต่างประเทศ แต่นายหนึ่งและนายสองไม่ยอมคืนทุนให้นายสาม ดังนี้ นายสามจะต้องปฏิบัติอย่างไร ถ้าต้องการจะเลิกห้างหุ้นส่วน
- ข้อ 3. มีกรณีใดบ้างที่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบ จะต้องรับผิดชอบในหนี้สินของห้างหุ้นส่วนจำกัดโดยไม่มีจำกัดจำนวน หรือจะต้องรับผิดชอบเสมือนดังว่าเป็นหุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิดชอบ
- ข้อ 4. นายเอกและพวกรวม 7 คน เป็นผู้เริ่มก่อการจัดตั้งบริษัทจำกัดแห่งหนึ่ง ได้นำหนังสือบริคณห์สนธิไปจดทะเบียน เพื่อค้าไม่เมื่อวันที่ 7 มกราคม 2531 และได้เรียก

ผู้เข้าซื้อของซื้อหุ้นมาประชุมเพื่อจัดตั้งบริษัทเมื่อวันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2531 ต่อมาในวันที่ 7 มิถุนายน 2531 นายแดงและนายดำผู้เข้าซื้อของซื้อหุ้นทั้ง 2 คน ขอเงินค่าหุ้นพร้อมทั้งดอกเบี้ยซึ่งคนได้ออกไปในการจองซื้อหุ้นคืน โดยอ้างว่าบริษัทคงตั้งไม่สำเร็จ นายเอกและพวกรวม 7 คน ซึ่งได้รับแต่งตั้งให้เป็นกรรมการบริษัทด้วยไม่ยอมคืน โดยอ้างว่าบริษัทได้จดทะเบียนหนังสือบริคณห์สนธิแล้ว และต่อมาหลังจากนั้นจึงไปจดทะเบียนตั้งบริษัท ดังนี้ นายเอกและพวกรวม 7 คน ซึ่งเป็นผู้เริ่มก่อการและกรรมการบริษัทจะต้องคืนเงินค่าหุ้นและดอกเบี้ยให้แก่ นายแดงและนายดำหรือไม่ และถ้าจำเป็นต้องคืนเงินค่าหุ้นและดอกเบี้ยจะคิดดอกเบี้ยตั้งแต่เมื่อใด

รศ.ญาณี จันทรลออ
รศ.ธีระ สิงหพันธุ์
ผศ.เรวัตร์ จันทรพิณีจ

x

ข้อสอบนี้เป็นเอกสารทางราชการของคณะนิติศาสตร์ ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยรามคำแหง ห้ามพิมพ์จำหน่ายหรือเผยแพร่โดยมิได้รับอนุญาตจากคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

แนวคำตอบ

กระบวนวิชา กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยหุ้นส่วน บริษัท และสมาคม (LA 308)
สอบซ่อมภาค 2 และภาคฤดูร้อน 1-2 ปีการศึกษา 2530

ข้อ 1. หลักกฎหมาย ป.พ.พ.มาตรา 1031 บัญญัติว่า “ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนคนใดละเลยไม่ส่งมอบส่วนลงทุนของตนเสียเลย ท่านว่าต้องส่งคำบอกกล่าวเป็นจดหมายจดทะเบียนไปรษณีย์ไปยังผู้เป็นหุ้นส่วนคนนั้นให้ส่งมอบส่วนลงทุนของตนมาภายในเวลาอันสมควร มิฉะนั้น ผู้เป็นหุ้นส่วนคนอื่น ๆ จะลงเนื้อเห็นพร้อมกัน หรือโดยเสียงข้างมากด้วยกันสุดแต่ข้อสัญญา ให้เอาผู้เป็นหุ้นส่วนคนนั้นออกเสียได้”

วินิจฉัย กรณีตามปัญหา นายโทได้ส่งมอบส่วนลงทุนของตนมาเป็นเงิน 10,000 บาท แล้วยังคงค้างส่งอีก 60,000 บาท จึงมิใช่เป็นกรณีที่ละเลยไม่ส่งมอบส่วนลงทุนของตนเสียเลยจึงไม่ต้องด้วยบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1031 นี้ นายเอกและนายตรี จะขับไล่ นายโทออกจากห้างหุ้นส่วนไม่ได้ แม้จะได้มีจดหมายลงทะเบียนไปรษณีย์ไปเตือนให้ชำระแล้วก็ตาม

สรุป นายเอกและนายตรีจะขับไล่ นายโทออกจากหุ้นส่วนไม่ได้

ข้อ 2. กรณีตามปัญหาเป็นเรื่องการตั้งห้างหุ้นส่วนสามัญโดยที่ไม่ได้กำหนดเวลาเลิกห้างกันไว้ ดังนั้นถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนคนหนึ่งคนใดต้องการบอกเลิกห้างก็ต้องบอกกล่าวตามมาตรา 1056 ซึ่งวางหลักไว้ว่า “ถ้าห้างหุ้นส่วนได้ตั้งขึ้นไม่มีกำหนดการอย่างหนึ่งอย่างใดเป็นยุติท่านว่าจะเลิกได้ต่อเมื่อผู้เป็นหุ้นส่วนคนใดคนหนึ่งบอกเลิกเมื่อสิ้นรอบปีในทางบัญชีเงินของห้างหุ้นส่วนนั้น และผู้เป็นหุ้นส่วนนั้นต้องบอกกล่าวความจำนงจะเลิกล่วงหน้าไม่น้อยกว่าหกเดือน”

เมื่อนายสามต้องการจะเลิกห้างหุ้นส่วน ก็ต้องปฏิบัติตาม ป.พ.พ.มาตรา 1056 คือบอกเลิกเมื่อสิ้นรอบปีในทางบัญชีเงินของห้างหุ้นส่วนและต้องบอกกล่าวจะเลิกล่วงหน้าไม่น้อยกว่าหกเดือน

ข้อ 3. มีอยู่ 2 กรณี ดังที่บัญญัติไว้ใน ป.พ.พ.มาตรา 1082 และมาตรา 1088

ข้อ 4. หลักกฎหมาย ตาม ป.พ.พ.มาตรา 1112 “ถ้าการจดทะเบียนมิได้ทำภายในสามเดือนนับแต่ประชุมตั้งบริษัทไว้ ท่านว่าบริษัทนั้นเป็นอันไม่ได้ตั้งขึ้นและบรรดาเงินที่ได้รับไว้จากผู้เข้าซื้อหุ้นนั้นต้องใช้คืนเต็มจำนวนมิให้ลดเลย”

ถ้ามีจำนวนเงินเช่นว่านั้นค้างอยู่มิได้คืนภายในสามเดือนภายหลังการประชุมตั้งบริษัทไซร์ ท่านว่ากรรมการของบริษัทต้องรับผิดชอบร่วมกันที่จะใช้ทั้งต้นเงินและดอกเบี้ยคิดตั้งแต่เวลาสิ้นสุดกำหนดสามเดือนนั้น” (10 คะแนน)

วินิจฉัย ข้อเท็จจริงตามปัญหา นายแดงและนายดำขอเงินค่าหุ้นพร้อมดอกเบี้ยคืนเป็นเวลาสิ้นสุดกำหนดสามเดือนนับแต่วันประชุมตั้งบริษัทแล้ว จึงเป็นอันว่าบริษัทไม่ได้ตั้งขึ้นตาม ป.พ.พ. 1112 วรรคแรก

ดังนั้น นายเอกและพวกซึ่งเป็นกรรมการและผู้เริ่มก่อการทั้ง 7 คน ต้องคืนเงินค่าหุ้นและดอกเบี้ยให้แก่นายดำและนายแดง เพราะมิได้ไปจดทะเบียนภายใน 3 เดือนนับแต่วันประชุมตั้งบริษัท (ป.พ.พ. 1112 วรรคแรก) การจดทะเบียนหนังสือบริคณห์สนธิมิใช่เป็นการจดทะเบียนตั้งบริษัท การคิดดอกเบี้ยคิดตั้งแต่เวลาสิ้นสุดกำหนดสามเดือนและนับแต่วันประชุมตั้งบริษัท (ป.พ.พ. 1112 วรรคสอง) (15 คะแนน)

รศ.ญาณี จันทรลออ
อ.เรวัตร จันทรพิณี
รศ.ธีระ สิงห์พันธุ์

แนวคำตอบนี้เป็นเอกสารทางราชการของคณะนิติศาสตร์ ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยรามคำแหง ห้ามพิมพ์
จำหน่ายหรือเผยแพร่โดยมิได้รับอนุญาตจากคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

การสอบไล่ภาคฤดูร้อน 1 ปีการศึกษา 2531

ข้อสอบกระบวนวิชา ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยหุ้นส่วนและบริษัท (LA 308)

สอบวันที่ 8 พฤษภาคม 2532 คาบ 1 เวลา 09.00 - 11.30 น.

ข้อแนะนำ ข้อสอบนี้เป็นข้อสอบอัตนัยล้วน มี 4 ข้อ จำนวน 1 หน้า ให้นักศึกษาเขียนคำตอบลงในสมุดคำตอบทุกข้อ และอนุญาตให้นำข้อสอบออกไปนอกห้องสอบได้ (คะแนนเต็มข้อละ 25 คะแนน)

- ข้อ 1. นายเอก นายโท และนายตรี ร่วมหุ้นกันตั้งห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล “ปริมปร่าง” ปรากฏว่าต่อมา นายจัตวาเจ้าหนี้ส่วนตัวของนายตรีขณะคดี จึงนำเจ้าพนักงานบังคับคดียึดทรัพย์สินที่นายตรีนำมาลงทุนในห้างฯ นายเอก นายโท จึงร้องขจัดทรัพย์ ดังนี้ ถ้าท่านเป็นศาลจะวินิจฉัยคดีนี้อย่างไร
- ข้อ 2. หุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดชอบ อาจถูกเจ้าหนี้ของห้างหุ้นส่วนฟ้องให้ชำระหนี้ได้ในกรณีใดบ้าง ถ้าห้างหุ้นส่วนจำกัดยังมีได้เลิกกัน
- ข้อ 3. นายแดงซื้อหุ้นในบริษัทไทยสยามจำกัด จำนวน 500 หุ้น ๆ ละ 100 บาท เป็นจำนวนเงิน 50,000 บาท ได้ชำระค่าหุ้นให้บริษัทไปแล้วร้อยละ 50 ต่อมาภายหลังบริษัทได้เรียกให้นายแดงชำระค่าหุ้นอีกร้อยละ 25 นายแดงจึงเสนอขายหุ้นทั้งหมดให้แก่บริษัท ข้อเสนอของนายแดงดังกล่าวบริษัททำได้หรือไม่ เพราะเหตุใด จงอธิบายและถ้าท่านเป็นกรรมการบริษัทจะต้องปฏิบัติอย่างไรในกรณีที่นายแดงไม่ชำระค่าหุ้น
- ข้อ 4. บริษัทจำกัดแห่งหนึ่งมีทุนจดทะเบียน 10 ล้านบาท แบ่งออกเป็น 100,000 หุ้น มีมูลค่าหุ้นละ 100 บาท ต่อมาบริษัทจำกัดแห่งนี้ขาดเงินทุนหมุนเวียน ประธานกรรมการจึงได้หารือในที่ประชุมกรรมการได้ลงมติเป็นเอกฉันท์ให้เพิ่มทุนของบริษัท โดยการออกหุ้นใหม่อีก 100,000 หุ้น โดยมีมูลค่าหุ้นละ 100 บาทเท่าเดิม จากนั้นประธานกรรมการก็ได้นำหุ้นออกใหม่ทั้งหมดเสนอขายให้แก่บรรดาผู้ถือหุ้นทั้งหลายในบริษัทจำกัดแห่งนี้ตามสัดส่วนที่เขาถืออยู่ ดังนี้ให้ท่านวินิจฉัยว่า การเพิ่มทุนของบริษัทจำกัดแห่งนี้ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่

รศ.มยุรี พันแสงดาว, อ.อรวรรณ พจนานูร์ตัน, ผศ.เรวัตร จันทร์พินิจ, รศ.ธีระ สิงหพันธุ์

ข้อสอบนี้เป็นเอกสารทางราชการของคณะนิติศาสตร์ ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยรามคำแหง ห้ามพิมพ์จำหน่ายหรือเผยแพร่โดยมิได้รับอนุญาตจากคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

เหตุใด จงอธิบายและถ้าท่านเป็นกรรมการบริษัทจะต้องปฏิบัติอย่างไรในกรณีที่นายแดงไม่ชำระค่าหุ้น

ธงคำตอบ กรณีเป็นเรื่องการเรียกให้ชำระมูลค่าหุ้น โดยนายแดงผู้ถือหุ้นเสนอขายหุ้นให้บริษัท บริษัทจะซื้อหุ้นของนายแดงไม่ได้ เพราะกฎหมายบัญญัติห้ามมิให้บริษัทจำกัดเป็นเจ้าของหุ้นของตนเองหรือรับจำหน่ายหุ้นของตนเอง (ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1143)

ถ้าข้าพเจ้าเป็นกรรมการบริษัท ในกรณีที่นายแดงไม่ชำระค่าหุ้น จะต้องปฏิบัติดังต่อไปนี้คือ

1. จัดส่งคำบอกกล่าวด้วยจดหมายส่งลงทะเบียนไปรษณีย์ไปยังนายแดง และบอกกล่าวให้นายแดงส่งใช้เงินที่เรียกกับทั้งดอกเบี้ย โดยได้กำหนดเวลาไปพอสมควร ให้ส่งแก่กรรมการ ณ ที่ตั้งสำนักงานของบริษัท ในคำบอกกล่าวนั้นจะแจ้งไปด้วยก็ได้ว่า ถ้าไม่ใช้เงินตามเรียก หุ้นนั้นอาจจะถูกริบ (ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1123) เมื่อบอกกล่าวการริบหุ้นไปแล้ว หากเงินค่าหุ้นที่เรียกกับดอกเบี้ยยังคงค้างชำระอยู่ตราบใด กรรมการบริษัทจะบอกริบหุ้นนั้น ๆ เมื่อใดก็ได้ (ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1124)

2. ให้ริบหุ้นแล้วเอาออกขายทอดตลาดโดยไม่ชักช้า จำนวนเงินเท่าใดให้เอาหักใช้ค่าหุ้นที่เรียกกับดอกเบี้ยค้างชำระ ถ้ายังมีเงินเหลือเท่าใด ต้องส่งคืนให้แก่ผู้ถือหุ้นนั้น (ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 1125)

ข้อ 4. บริษัทจำกัดแห่งหนึ่งมีทุนจดทะเบียน 10 ล้านบาท แบ่งออกเป็น 100,000 หุ้น มีมูลค่าหุ้นละ 100 บาท ต่อมาบริษัทจำกัดแห่งนี้ขาดเงินทุนหมุนเวียน ประธานกรรมการจึงได้หารือในที่ประชุมกรรมการได้ลงมติเป็นเอกฉันท์ให้เพิ่มทุนของบริษัท โดยการออกหุ้นใหม่อีก 100,000 หุ้น โดยมีมูลค่าหุ้นละ 100 บาทเท่าเดิม จากนั้นประธานกรรมการก็ได้นำหุ้นออกใหม่ทั้งหมดเสนอขายให้แก่บรรดาผู้ถือหุ้นทั้งหลายในบริษัทจำกัดแห่งนี้ตามสัดส่วนที่เขาถืออยู่ ดังนี้ให้ท่านวินิจฉัยว่า การเพิ่มทุนของบริษัทจำกัดแห่งนี้ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่

ธงคำตอบ หลักกฎหมาย ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1220 บัญญัติว่า “บริษัทจำกัดอาจเพิ่มทุนของบริษัทขึ้นได้ด้วยออกหุ้นใหม่โดยมติพิเศษของที่ประชุมผู้ถือหุ้น” (10 คะแนน)

วินิจฉัย การเพิ่มทุนของบริษัทจำกัด จะทำได้โดยการออกหุ้นใหม่ โดยมติพิเศษของที่ประชุมใหญ่ผู้ถือหุ้นเท่านั้น กรรมการของบริษัทจะประชุมกันเองในระหว่างกรรมการด้วย

กันแล้วเงินทุนของบริษัทไม่ได้ การกระทำของกรรมการจึงไม่ชอบด้วยกฎหมาย (15 คะแนน)

รศ.มยุรี พันแสงดาว, อ.อรรธรณ พจนานูรัตน์, ผศ.เรวัตร จันทร์พินิจ, รศ.ธีระ สิงห์พันธุ์

ข้อสอบนี้เป็นเอกสารทางราชการของคณะนิติศาสตร์ ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยรามคำแหง ห้ามพิมพ์
จำหน่ายหรือเผยแพร่โดยมิได้รับอนุญาตจากคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

คณะกรรมการ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

การสอบซ่อมภาค 2 และภาคฤดูร้อน 1-2 ปีการศึกษา 2531

ข้อสอบกระบวนวิชา ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยห้างหุ้นส่วน บริษัท และสมาคม

(LA 308)

สอบวันที่ 16 กันยายน 2532 คาบ 1 เวลา 09.00 - 11.30 น.

ข้อแนะนำ ข้อสอบนี้เป็นข้อสอบอัตนัยล้วน มี 1 หน้า จำนวน 4 ข้อ ให้นักศึกษาเขียนคำตอบลงในสมุดคำตอบทุกข้อ และอนุญาตให้นักสอบออกไปนอกห้องสอบได้ (คะแนนเต็มข้อละ 25 คะแนน)

- ข้อ 1. แดง, ดำ, ขาว ตกกลงเข้าหุ้นกันตั้งห้างหุ้นส่วนสามัญไม่จดทะเบียน โดยแดงลงหุ้นด้วยเงินสด 50,000 บาท ดำลงหุ้นโดยใช้อาคารตึกแถวของตนเป็นที่ทำการห้างหุ้นส่วน ส่วนนายขาวลงหุ้นด้วยแรงงานแต่ไม่ได้ตกลงเรื่องค่าแรงงานกันไว้ ห้างหุ้นส่วนนี้มีนายขาวเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการ ดำเนนกิจการได้หนึ่งปีก็เป็นเหตุต้องเลิกกัน หลังจากได้ชำระบัญชีกันแล้วมีเงินกำไรเหลืออยู่ 300,000 บาท ผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งสามจะได้รับส่วนแบ่งกำไรคนละเท่าใด
- ข้อ 2. ห้างหุ้นส่วนจำกัด พรศรีวิไล แทร่ฟวิล มีวัตถุประสงค์ประกอบกิจการเดินทางและนำเที่ยวทั่วประเทศไทย มีหุ้นส่วนอยู่ 3 คน คือ นางสาวพรศรี เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิด นางสาววิไลและนายวิรัตน์ เป็นหุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิด ทั้งหมดลงหุ้นคนละ 2 ล้านบาท และตกลงให้นายวิรัตน์เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการ ห้างหุ้นส่วนนี้ดำเนินกิจการมีกำไรดีทุกปี นางสาวพรศรีและนางสาววิไลจึงได้ออกความเห็นและแนะนำนายวิรัตน์ว่า ควรขยายที่ทำการห้างหุ้นส่วน และจัดหาซื้อรถบัสปรับอากาศใหม่อีก 1 คัน นายวิรัตน์ก็เห็นชอบด้วย จึงไปทำสัญญาในนามของห้างหุ้นส่วนจำกัด ชื่อที่ดินของนายบุญชูเพื่อจะนำมาสร้างเป็นสำนักงานแห่งใหม่และได้ทำสัญญาเช่า-ซื้อรถปรับอากาศ จำนวน 45 ที่นั่ง จากบริษัทตรีทอง จำกัด 1 คัน หลังจากทำสัญญาได้ 8 เดือน นายวิรัตน์ก็ได้ประสบอุบัติเหตุรถชนกับต้นไม้ถึงแก่ความตาย ห้างหุ้นส่วนจำกัดนี้จึงจำเป็นต้องเลิกกันและนางสาววิไลเป็นผู้ชำระบัญชีนายบุญชูและบริษัทตรีทอง จำกัด จึงมีหนังสือทวงถาม ห้างหุ้นส่วนจำกัด และนางสาววิไลผู้ชำระบัญชีให้ชำระหนี้ที่ค้างชำระ แต่ห้างหุ้นส่วนจำกัดและนางสาววิไลไม่มี

เงินพอชำระหนี้ได้ทั้งหมด ยังคงค้างอยู่อีก 2 ล้านบาท ดังนั้นนายบุญชูและบริษัทตรีทอง จำกัด จะฟ้องนางสาวพรศรีให้ชำระหนี้ได้หรือไม่ ถ้าปรากฏข้อเท็จจริงว่า นางสาวพรศรี ได้ส่งเงินลงหุ้นมาครบถ้วนแล้ว

- ข้อ 3. บริษัทจำกัดแห่งหนึ่ง ประชุมตั้งบริษัทเมื่อวันที่ 6 กันยายน 2507 และในวันที่ 8 กันยายน 2507 กรรมการเรียกเก็บเงินค่าหุ้นครั้งแรก 25 เปอร์เซ็นต์ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1110 ผู้ถือหุ้นผู้หนึ่งชำระค่าหุ้นครั้งแรกแล้วยังคงค้างชำระอยู่อีก 75 เปอร์เซ็นต์ คิดเป็นเงิน 112,500 บาท ต่อมาในวันที่ 16 ตุลาคม 2523 กรรมการบริษัทจะเรียกเก็บเงินค่าหุ้นที่ค้างชำระ ผู้ถือหุ้นผู้นี้อ้างว่าการเรียกเก็บเงินค่าหุ้นขาดอายุความทวงหนี้ 10 ปี นับตั้งแต่วันเก็บเงินค่าหุ้นครั้งแรกแล้ว ถ้าท่านเป็นกรรมการบริษัทจะต้องปฏิบัติอย่างไรในการเก็บเงินค่าหุ้นที่ค้างชำระอยู่ และข้ออ้างของผู้ถือหุ้นรายนี้ฟังขึ้นหรือไม่ เพราะเหตุใด
- ข้อ 4. เมื่อล่วงเลยเวลานัดประชุมไปถึงหนึ่งชั่วโมงแล้ว ถ้าผู้ถือหุ้นยังไม่ครบองค์ประชุม กรรมการจะต้องปฏิบัติอย่างไร

รศ.ธีระ สิงห์พันธุ์ &&& ผศ.เรวัตร์ จันทร์พินิจ &&& อ.อรรวรรณ พจนานูรัตน์

ข้อสอบนี้เป็นเอกสารทางราชการของคณะนิติศาสตร์ ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยรามคำแหง ห้ามพิมพ์
จำหน่ายหรือเผยแพร่โดยมิได้รับอนุญาตจากคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ธงคำตอบ

กระบวนวิชา กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยห้างหุ้นส่วน บริษัท และสมาคม

(แอลเอ 308)

การสอบซ่อมภาค 2 และภาคฤดูร้อน 1-2 ปีการศึกษา 2531

- ข้อ 1. แดงลงหุ้นเป็นเงิน 5 หมื่นบาท ดำใช้ตึกแถวเป็นที่ทำการของห้างหุ้นส่วน แต่ไม่ได้ ตีราคาค่าตึกแถวไว้ จึงต้องด้วยข้อสันนิษฐานตามมาตรา 1027 ที่บัญญัติว่า ในเมื่อมี กรณีเป็นข้อสงสัย ท่านให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าสิ่งซึ่งลงหุ้นด้วยกันนั้นมีค่าเท่ากัน ดังนั้น จึงต้องถือว่า นายแดงลงหุ้นเป็นเงิน 5 หมื่นบาท ส่วนนายขาวลงหุ้นด้วยแรง แต่ไม่ได้ ตีราคาค่าแรงไว้ จึงต้องคำนวณหาค่าแรงงานของนายขาว ตามมาตรา 1028 โดยเอา ส่วนลงหุ้นของนายแดงและนายดำมารวมกันแล้วหารด้วย 2 จึงได้ค่าแรงงานของ นายขาวเป็นเงิน 5 หมื่นบาท เมื่อสิ้นปีมีกำไร 3 แสนบาท ผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหมดจึง ต้องแบ่งกำไรคนละเท่า ๆ กัน คือ ได้รับกำไรคนละ 100,000 บาท เนื่องจากทุกคน ลงหุ้นเป็นส่วนเท่า ๆ กัน
- ข้อ 2. นายบุญชูและบริษัทตรีทองจำกัด ฟ้องนางสาวพรศรีให้ชำระหนี้ได้ เพราะนางสาว พรศรีได้ใช้ชื่อเธอเป็นชื่อห้าง ตามป.พ.พ.มาตรา 1082 จึงต้องรับผิดชอบบุคคลภายนอก เสมือนตั้งว่าเป็นหุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิด
เกณฑ์การให้คะแนน วินิจฉัยถูก และมีหลักกฎหมาย ให้คะแนนดังนี้
วินิจฉัย ให้ 15 คะแนน ด้วยทให้ 10 คะแนน
- ข้อ 3. หลักกฎหมาย ป.พ.พ.มาตรา 1120, 1121
วินิจฉัย ถ้าข้าพเจ้าเป็นกรรมการบริษัท จะปฏิบัติตาม ป.พ.พ. มาตรา 1121 การ เรียกเก็บเงินค่าหุ้นที่ค้างชำระ แต่ละคราวนั้น ท่านบังคับให้ส่งคำบอกกล่าวล่วงหน้า ไม่ต่ำกว่า 21 วัน ด้วยจดหมายส่งลงทะเบียนไปรษณีย์ และผู้ถือหุ้นจะต้องส่งเงิน ค่าหุ้นตามจำนวนที่เรียก สุดแต่กรรมการบริษัทจะกำหนดว่าไปส่งยังผู้ใด ณ ที่ใด เวลาใด (12 $\frac{1}{2}$ คะแนน)
ข้ออ้างของผู้ถือหุ้นว่าขาดอายุความทวงหนี้ 10 ปี ฟังไม่ขึ้น เพราะกรรมการบริษัท จะเรียกให้ชำระค่าหุ้นเมื่อใด เวลาใด ก็ได้ ตราบเท่าที่บริษัทยังคงดำรงอยู่ ตาม ป.พ.พ. มาตรา 1120 ผู้ถือหุ้นรายนี้ต้องชำระเงินค่าหุ้นที่ค้างชำระ จำนวน 112,500 บาท แก่ กรรมการบริษัท

ข้อ 4. มาตรา 1173, มาตรา 1178, มาตรา 1179 (10 คะแนน)

ปกติ การเรียกประชุมใหญ่นั้น ต้องมีกำหนดเวลาที่จะลงมือประชุม ถ้ายังไม่ถึงเวลาที่กำหนดไว้ประชาชนจะเปิดการประชุมไม่ได้ แต่เมื่อล่วงเลยเวลานัดประชุมไปถึงหนึ่งชั่วโมงแล้ว ผู้ถือหุ้นก็ยังไม่ครบองค์ประชุม กรรมการจะต้องปฏิบัติตามมาตรา 1179 ซึ่งแยกออกเป็น 2 กรณี คือ

กรณีแรก ผู้ถือหุ้นร้องขอ เมื่อมีผู้ถือหุ้นมีจำนวนหุ้นรวมกันไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าแห่งจำนวนหุ้นของบริษัท ได้เข้าชื่อกันทำหนังสือร้องขอให้เรียกประชุม ตามมาตรา 1173 แต่ผู้ถือหุ้นที่ร้องขอนั้นมาประชุมร่วมกันไม่ครบองค์ประชุม คือผู้ถือหุ้นมาเข้าประชุมรวมกันไม่ถึงหนึ่งในสี่แห่งทุนของบริษัทตามมาตรา 1178 ที่ประชุมนั้นจะปรึกษากิจการอันใดไม่ได้ เมื่อรอไปจนถึง 1 ชั่วโมงเต็มแล้วตามมาตรา 1179 ผู้ถือหุ้นก็ยังไม่ครบองค์ประชุม ประธานต้องแจ้งให้บรรดาผู้ถือหุ้นทราบเหตุการณืและมีคำสั่งในฐานะเป็นประธานว่า “ให้เลิกประชุม”

กรณีที่สอง กรรมการบริษัทเป็นผู้นัดเรียกประชุม ในกรณีนี้เมื่อมีผู้ถือหุ้นมาเข้าประชุมรวมกันได้ไม่ถึงหนึ่งในสี่แห่งทุนของบริษัท ตามมาตรา 1178 ที่ประชุมจะปรึกษากิจการอันใดไม่ได้ เมื่อรอถึง 1 ชั่วโมงเต็มแล้ว ก็ยังไม่ครบองค์ประชุม ประธานจะต้องนัดประชุมใหม่อีกครั้งหนึ่ง ภายใน 14 วัน นับแต่วันที่ประชุมนั้น และการประชุมครั้งหลังนี้แม้ผู้ถือหุ้นจะมาไม่ครบองค์ประชุมตามมาตรา 1178 ประธานก็เปิดประชุมได้ (15 คะแนน)

รศ.ธีระ สิงห์พันธุ์
ผศ.เรวัตกร จันทร์พินิจ
อ.อรวรรรณ พจนานูรัตน์

ธงคำตอบนี้เป็นเอกสารทางราชการของคณะนิติศาสตร์ ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยรามคำแหง ห้ามพิมพ์
จำหน่ายหรือเผยแพร่โดยมิได้รับอนุญาตจาก คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

การสอบไล่ภาค 1 ปีการศึกษา 2532

ข้อสอบและธงคำตอบกระบวนวิชา กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยหุ้นส่วน บริษัท และสมาคม

(LA 308)

สอบวันที่ 2 พฤศจิกายน 2532 คาบ 1 เวลา 09.00 - 11.30 น.

ข้อ 1. ประวิทย์ พิษณุ สุธรรม ล้าเลิศ และเทอดเกียรติ เข้าหุ้นส่วนกันค้าขายน้ำปลา โดยประวิทย์และพิษณุเป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิด ส่วนสุธรรม ล้าเลิศ และเทอดเกียรติเป็นหุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิด เฉพาะเทอดเกียรติมีหน้าที่เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการ ห้างหุ้นส่วนได้จดทะเบียนเป็นห้างหุ้นส่วนจำกัดเมื่อวันที่ 2 มกราคม 2530 โดยใช้ชื่อห้างว่า ห้างหุ้นส่วนจำกัดมัจฉาชล มีสำนักงานดำเนินกิจการอยู่ที่เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร กิจการของห้างหุ้นส่วนดังกล่าวดำเนินไปด้วยดีและมีกำไรมากมาย ประวิทย์ผู้เป็นหุ้นส่วนเห็นว่าถ้าตนดำเนินกิจการค้าอย่างเดียวกันนี้คนเดียวจะได้กำไรมากกว่า ดังนั้นในวันที่ 3 มกราคม 2531 ประวิทย์จึงไปเปิดร้านดำเนินกิจการค้าขายน้ำปลาเป็นของตนเองขึ้นอีกแห่งหนึ่งที่เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร ปรากฏว่ากิจการของประวิทย์ก็ดำเนินไปได้ด้วยดีเช่นเดียวกัน ปลายเดือนกุมภาพันธ์ 2532 เทอดเกียรติหุ้นส่วนผู้จัดการของห้างหุ้นส่วนจำกัดมัจฉาชล ได้ทราบว่ประวิทย์เปิดร้านขายสินค้าน้ำปลาอย่างเดียวกับสินค้าของห้างหุ้นส่วนจำกัดมัจฉาชลโดยไม่ได้ได้รับความยินยอมของผู้เป็นหุ้นส่วนอื่น ทำให้ห้างหุ้นส่วนจำกัดมัจฉาชลขาดกำไรอันพึงได้และได้รับความเสียหาย เทอดเกียรติจึงไปปรึกษาทนายความของห้างฯ ทนายให้คำแนะนำว่าการกระทำของประวิทย์เป็นการประกอบกิจการอันมีสภาพเป็นอย่างเดียวกับกิจการของห้างหุ้นส่วนจำกัดมัจฉาชลและเป็นการแข่งขันกับกิจการของห้างหุ้นส่วนจำกัดมัจฉาชล โดยไม่ได้รับความยินยอมของผู้เป็นหุ้นส่วนอื่น เป็นการฝ่าฝืนประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1066 ห้างหุ้นส่วนจำกัดมัจฉาชลมีสิทธิจะเรียกเอาผลกำไรซึ่งประวิทย์หาได้ หรือจะเรียกเอาค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายซึ่งห้างหุ้นส่วนจำกัดมัจฉาชลได้รับเพราะการค้าขายของประวิทย์ก็ได้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1067

คำแนะนำของทนายความประจำห้างหุ้นส่วนจำกัดมัจฉาชลถูกต้องหรือไม่ประการใด
ธงคำตอบ หลักกฎหมาย อ้างประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1090
วินิจฉัย ประวิทย์เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดในห้างหุ้นส่วนจำกัดมัจฉาชล

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1090 บัญญัติว่า “ผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวก จำกัดความรับผิดจะประกอบการค้าขายอย่างใด ๆ เพื่อประโยชน์ตนหรือเพื่อประโยชน์บุคคล ภายนอกก็ได้ แม้ว่าการทำงานเช่นนั้นจะมีสภาพเป็นอย่างเดียวกันกับการค้าขายของห้างหุ้นส่วน ก็ไม่ห้าม”

การค้าขายของประวิทย์ผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวก จำกัดความรับผิด ไม่ต้องห้ามตาม ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1090 ห้างหุ้นส่วนจำกัดมีฉลากจะฟ้องเรียก เอาผลกำไรหรือเรียกเอาค่าสินไหมทดแทนจากประวิทย์ตามคำแนะนำของทนายไม่ได้ คำ แนะนำของทนายประจำห้างหุ้นส่วนจำกัดมีฉลากไม่ถูกต้อง

ข้อ 2. นายชาญชัย นายเกษม และนายสมศักดิ์ ได้เข้าหุ้นกันตั้งห้างหุ้นส่วนจำกัดขาย เสื้อผ้าสำเร็จรูปได้ไปจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนจำกัดในปี พ.ศ. 2531 นายชาญชัยและ นายเกษมเป็นหุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิดและเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการ ส่วนนาย สมศักดิ์เป็นหุ้นส่วนจำพวก จำกัดความรับผิด ก่อนจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนจำกัด นาย ชาญชัยและนายเกษมได้ไปซื้อเสื้อผ้าสำเร็จรูปจากนายทวีโชคและได้ค้างชำระเงิน จำนวน 100,000 บาท ต่อมาในปี พ.ศ. 2532 นายสมศักดิ์ได้จ่ายเช็ค 1 ฉบับ โดย ลงลายมือชื่อตนเองและประทับตราของห้างฯ ชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ของห้างฯ เป็น จำนวนเงิน 50,000 บาท โดยนายชาญชัยและนายเกษมไม่คัดค้าน ดังนั้นเมื่อหนี้ทั้งสอง รายถึงกำหนด เจ้าหนี้จะฟ้องให้ใครรับผิดได้บ้าง เพราะเหตุใด

ธงคำตอบ หลักกฎหมาย ป.พ.พ. มาตรา 1079, มาตรา 1088 วรรคแรก (10 คะแนน)
วินิจฉัย แยกเป็น 2 กรณี

กรณีแรก การที่ห้างหุ้นส่วนจำกัดขายเสื้อผ้าสำเร็จรูปได้ค้างชำระเงินนายทวีโชค จำนวน 100,000 บาทนั้น นายทวีโชคมีสิทธิที่จะฟ้องนายชาญชัย นายเกษมและนายสมศักดิ์ ให้รับผิดร่วมกันในจำนวนเงิน 100,000 บาท ได้ แม้นายสมศักดิ์จะเป็นหุ้นส่วนจำพวก จำกัดความรับผิดก็ตาม เพราะหนี้รายนี้เป็นหนี้ที่เกิดขึ้นก่อนห้างหุ้นส่วนจำกัดจดทะเบียน หนี้ที่ เกิดขึ้นจึงถือว่าเป็นหนี้ของห้างหุ้นส่วนสามัญ ผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคนจึงต้องรับผิดร่วมกันใน บรรดาหนี้ของห้างหุ้นส่วน โดยไม่จำกัดจำนวนตาม ป.พ.พ. มาตรา 1079

กรณีหลัง นายสมศักดิ์ซึ่งเป็นหุ้นส่วนจำพวก จำกัดความรับผิดย่อมไม่มีสิทธิเข้าไปจัดการงานของห้าง การที่นายสมศักดิ์ได้จ่ายเช็ค 1 ฉบับ โดยลงลายมือชื่อตนเองและประทับตราของห้างฯ และชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ของห้างฯ การกระทำของนายสมศักดิ์ดังกล่าว ถือว่าเป็นการสอดเข้าไปเกี่ยวข้องจัดการงานของห้างหุ้นส่วน นายสมศักดิ์จึงต้องรับผิดใน

หนี้ของห้างโดยไม่จำกัดจำนวน ตาม ป.พ.พ. มาตรา 1088

ส่วนนายชาญชัยและนายเกษมจะต้องรับผิดชอบร่วมด้วยในฐานะเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการ รู้แล้วไม่คัดค้าน แสดงว่ายินยอมให้นายสมศักดิ์สอดเข้ามาจัดการงานของห้าง จึงต้องรับผิดชอบร่วมด้วย (ฎีกาที่ 1650/2500)

เพราะฉะนั้น เจ้าหนี้ของห้างจึงฟ้องให้นายชาญชัย นายเกษม และนายสมศักดิ์ รับผิดชอบร่วมกันในจำนวนเงิน 50,000 บาท ได้ (15 คะแนน)

ข้อ 3. การโอนหุ้นชนิดระบุชื่อลงในใบหุ้น กับการโอนใบหุ้นชนิดที่ออกให้แก่ผู้ถือ มีวิธีปฏิบัติอย่างไร

ธงคำตอบ การโอนหุ้นชนิดระบุชื่อลงในใบหุ้นนั้น จะต้องปฏิบัติตามมาตรา 1129 วรรคสองกล่าวคือ

1. ต้องทำเป็นหนังสือลงลายมือชื่อของผู้โอนกับผู้รับโอน
2. มีพยานคนหนึ่งเป็นอย่างน้อยลงชื่อรับรองลายมือชื่อผู้โอน ผู้รับโอน
3. ต้องแถลงหมายเลขของหุ้นที่โอนด้วย

ส่วนการโอนหุ้นชนิดที่ออกให้แก่ผู้ถือ นั้น ย่อมโอนกันได้โดยส่งมอบใบหุ้นให้แก่กัน ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1135

ข้อ 4 บริษัทไทยพัฒนาจำกัด มีทุนจดทะเบียนหนึ่งล้านบาท แบ่งเป็นหนึ่งหมื่นหุ้น มูลค่าหุ้นละหนึ่งร้อยบาท งบดุลในรอบปีที่ผ่านมาปรากฏว่าบริษัทมีกำไรสุทธิ สามแสนบาท คณะกรรมการจึงขอมติจากที่ประชุมใหญ่ เพื่อขออนุญาตจ่ายเงินปันผล ที่ประชุมใหญ่ ได้ลงมติเป็นเอกฉันท์ให้จ่ายเงินปันผลได้หุ้นละสามสิบบาท ดังนี้ให้ท่านวินิจฉัยว่า มติของที่ประชุมใหญ่ในเรื่องอนุญาตให้จ่ายเงินปันผลถูกต้องตามหลักกฎหมายหรือไม่

ธงคำตอบ มติของที่ประชุมใหญ่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย เพราะการจ่ายเงินปันผล ทุกคราว บริษัทต้องจัดสรรเงินไว้เป็นทุนสำรองอย่างน้อยหนึ่งในสี่สิบส่วนของจำนวนผลกำไร แต่ตามปัญหาที่ประชุมใหญ่ ผู้ถือหุ้นได้ลงมติให้จ่ายเงินปันผลหุ้นละสามสิบบาท เมื่อบริษัท ไทยพัฒนา จำกัด มีหุ้นอยู่หนึ่งหมื่นหุ้น จึงต้องจ่ายเงินปันผลรวมทั้งสามแสนบาท บริษัทไม่ได้หักไว้เป็นทุนสำรองเลย มติดังกล่าวจึงไม่ชอบด้วยกฎหมาย มาตรา 1202 ซึ่งบัญญัติว่า “ทุกคราวที่แจกเงินปันผล บริษัทต้องจัดสรรเงินไว้เป็นทุนสำรองอย่างน้อยหนึ่งในสี่สิบส่วนของจำนวนผลกำไร ซึ่งบริษัททำมาหาได้จากกิจการของบริษัท .....”

อ.เดือน จิตรกร - รศ.ธีระ สิงห์พันธุ์ - อ.อรรณพ พจนานูรัตน์